Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • 4 июнь 1969 йил, чоршанба • № 129 (14.292). • Баҳоси 2 тийин.

Сирдарё районидаги «1-Май» колхозининг М. Сафаров бошлиқ комплекс-механизациялашган бригада аъзолари 45 гектар бўз ерларга чигит экиб, ҳар гектаридан 25 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун астойдил меҳнат қилаётирлар. Ҳозир ғўза қатор ораларига иккинчи ишлов берилиб, бир йўла озиқлантирилиб борилмоқда. Суратда: М. Сафаров.

А. Тўраев фотоси.

БУТУН КУЧ ҒЎЗА ПАРВАРИШИГА

Пахтакор деҳқон чигит экиш даврини ўтиб, ғўза парваришига киришди. Мўл ҳосил учун курашнинг навбатдаги муҳим ишлари бошланди. Қаттиқ қишдан кейин серёғин келган баҳорда пахтакор озмунча машаққат чекмади. Экиш узоқ муддатга чўзилди. Лекин уруғни ердан текис ундириб олиш учун олиб борилган қаттиқ кураш ўз самарасини берди. Республикамизнинг деярли ҳамма пахта майдонларида чигит тез ва бир текис кўкарди, ғўза парваришини оммавий равишда бошлаб юбориш учун катта имконият вужудга келди.

Пахтакорларимиз экиш давридаги кечикишнинг ўрнини ғўзанинг дастлабки парваришини жадал суръатлар билан ўтказиш орқали тўлдириш учун астойдил курашмоқдалар. Жанубий районларда дастлабки парвариш агротехника қоидалари асосида юқори сифатли ўтказилаётганлиги туфайли ғўзалар кун сайин яшнамоқда. Сурхондарё, Қашқадарё, Бухоро областларида, бошқа областларнинг бир қанча колхоз ва совхозлари далаларида ғўзалар 5-6 та чин барг чиқаргани, шоналай бошлагани ҳақида хушхабарлар олинмоқда. Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозида, Свердлов районидаги бир қатор колхозларда, Сирдарё областидаги «Малик» совхозида, Андижон районидаги «Ембол» колхозида ва бошқа бир қанча хўжаликларда ғўзанинг иккинчи комплекс парвариши қизғин кетаётир.

Илғор пахтакорлар ғўза парваришини кучайтириш — экинни барвақт ўғитлаш, қатор ораларини сифатли ишлаш, суғоришни оби-тобида ўтказиш туфайли ҳеч шубҳасиз, баҳорги чигит экишдаги кечикишнинг ўрнини ҳозирнинг ўзидаёк тўлдирмоқдалар. Экин кун санайди. Айниқса ғўза ўзи учун мўлжалланган маълум даврда об-ҳаводан, қуёш нуридан, сувдан баҳраманд бўлиши керак. Бу табиий шароитлар таъсирини ошириш учун эса парваришни ҳар тарафлама кучайтириш ниҳоятда зарур. Шунинг учун шу кеча-кундузда ҳам культивация, ҳам озиқлантириш, ҳам суғориш ишларини бир-бирига маҳкам боғлаб олиб бориш прогрессив агротехника талаб қиладиган энг муҳим шарт эканлигини унутмаслик зарур.

Ҳозир пахта далаларида ҳар хил манзарани кўриш мумкин. Илғорлар ғўзаси кундан-кун бўй чўзиб, ерни қоплаётган бир пайтда баъзи жойларда чигит энди кўкарган, айрим пайкалларда экинни культивация қилиш, озиқлантириш ва ягоналашга киришилмаган. Республикамизда хали жуда кўп майдонда ягана тугалланмаганлиги ачинарли бир ҳолдир. Июнь келди. Кўклам фасли тугаб, ёз бошланди. Саратон қуёши далаларни қиздиргандан қиздиради. Июнь ғўза парваришида ҳал қилувчи давр ҳисобланади. Июнда ғўзани текис шоналатиб, гулга киритиб олмаган деҳқон панд ейди. Шундай экан, дала ишларини ҳар тарафлама кучайтириш, бутун куч ва техникани ғўза парваришига сафарбар этиш диққат марказида турмоғи лозим.

Энг аввало, ҳамма ерда ғўзани ягонадан чиқариб олиш учун курашайлик. Республикамиздаги бир группа олимлар ва мутахассисларнинг газеталарда босилиб чиққан тавсияларини изчиллик билан қўлланиш зарур. Экинни ўғитлашни барвақт ўтказиш ҳосилни эрта етилтиришнинг зарур шартидир. Бу йил 1 миллион 700 минг тонна пахтани машинада териб оламиз. Ғўзанинг дастлабки парвариши давридаёқ ана шу катта мажбуриятни кўзлаб иш тутиш, ҳар бир картада терим машинасининг равон ишлашини кўзлаб, муҳим агротехника тадбирларини оғишмай амалга ошириш лозим.

Ёғингарчилик кўп бўлганлиги сабабли пахта далаларида бегона ўтлар ҳар йилдагидан кўпроқ ўсмоқда. Экиннинг офати ва ўғитга шерик бўлаётган бегона ўтни таг-туги билан йўқотиш учун қаттиқ кураш олиб борилмаса, ғўзанинг ривожланишига, мўл ҳосилга путур етиши ўз-ўзидан маълум. Афсуски, республикамизнинг бир қатор район, колхоз ва совхозларида бегона ўтларни йўқотиш учун зарур чора-тадбирлар кўрилмаётир. Бу ҳол ишчи кучлари дала ишларига тўла сафарбар этилмаган, техникадан унумли фойдаланилмаётган жойларда кўпроқ содир бўлмоқда. Тошкент, Самарқанд, Сирдарё областлари ва бошқа областлардаги бир қатор колхоз ва совхозларда ғўзанинг ривожланиши кечикаётганига сабаб ҳам ана шудир.

Ғўза айни пайтда комплекс парваришни талаб қилмоқда. Шу кунларда қатор ораларидан ўтган культиватор, экинга солинган ҳар бир грамм ўғит, берилган ҳар бир қатра сув мўл ҳосилга алоҳида ҳисса бўлиб қўшилади. Шу жиҳатдан олганда ғўза парваришида долзарб пайтларни бошдан кечирмоқдамиз. Вазифа — ғўзаларни текис ривожлантириш, уни тезда ҳосилга киритиш учун зўр матонат билан ишлашдан иборатдир. Партия, совет ташкилотларининг раҳбарлик фаолияти, агрономлар ва мутахассисларнинг билими, илғорларнинг бой тажрибаси, хўжалик бошлиқларининг ташкилотчилик роли ана шунга қаратилмоғи лозим.

КПССнинг XXIII съезди ва партиямиз Марказий Комитетининг Пленумлари қарорларини амалга ошириш, халқ хўжалигини ривожлантириш, шу жумладан қишлоқ хўжалигини янада юксалтириш учун бутун мамлакатимиз меҳнаткашлари ижодий меҳнат қилмоқдалар. Доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб меҳнат совғаси билан нишонлаш ҳамманинг буюк орзу-ниятидир. Республикамиз пахтакорларининг шу тарихий муборак кунга қиладиган совғаси эса қимматбаҳо «оқ олтин»дир. Бу йил Ватанга 4 миллион 100 минг тонна пахтани армуғон этиш учун бутун куч ва ғайратимизни ишга солайлик. Ғўза парваришини ҳар тарафлама кучайтириб, мўл ҳосилга пухта замин яратайлик.

600 ТОННАДАН ОРТИҚ «КУМУШ ТОЛА»

Республикамизнинг пилла кони бўлган Фарғона областидаги Ўзбекистон районининг пиллачилари беш йилликнинг тўртинчи йили учун олинган социалистик мажбуриятларни бажариш учун курашиб катта меҳнат ғалабасига эришдилар. Пилла тайёрлаш йиллик плани муддатидан илгари бажарилди. Давлатга 600 тоннадан ортиқ аъло сифатли «кумуш тола» топширилди. Район колхоз ва совхозларида ҳар қути уруғдан ҳозирнинг ўзидаёқ 72,4 килограммдан пилла териб олинди. Шу нарса қувончлики, райондаги барча колхоз ва совхозлар планни тўла адо этишди. Эришилган ғалабага пилла тайёрлаш планини ва олинган социалистик мажбуриятни биринчи бўлиб бажарган «Пахтақайнар», Ленин номли, Муқимий номли колхозлар ва Охунбобоев номли, Жданов номли, «Ғанибод», «Қўқон», «Комсомол» совхозларининг пиллачилари катта ҳисса қўшишди.

Илғор пиллачилар мўл ҳосил етиштириш учун курашда ажойиб натижаларга эришдилар

Район пиллачилари ўз имкониятларини чамалаб кўриб, давлатга пландан ташқари 100 тонна пилла сотишга қарор қилдилар.

МУНОСИБ ТУҲФА

Калинин районидаги «Партия XXI съезди» колхози аъзолари В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб совғалар билан кутиб олиш юзасидан бошланган мусобақага қўшилиб, давлатга пилла сотиш планини муддатидан илгари бажардилар. Пландаги 12,9 ўрнига 13 тонна кумуш тола топширилди. Ҳар қути қурт уруғидан 58 килограммдан пилла олинди.

ТАШАББУСКОРЛАР НАМУНАСИ

Фориш райони чорвадорларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XV пленуми қарорлари асосида жамоат чорвачилигини ривожлантириш ва чорва маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш тадбирлари ҳақида Фориш район партия комитетининг биринчи секретари С. Есимов доклад қилди.

Фориш районининг чорвадорлари 1969 йилда чорвачиликни ривожлантириш, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш ташаббусини бошлаб, республикамиздаги барча чорвадорларга қарата мурожаат қабул қилган эдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бу ташаббусни маъқуллаб қарор қабул қилган эди. Район чорвадорлари 1969 йилнинг қиши серёғин ва қаттиқ келишига қарамай, молларнинг нобуд бўлишига йўл қўймадилар. Совлиқлар қишдан яхши семизликда чиқарилди. Барча чорвадорлар табиий офатга қарши қаттиқ кураш олиб бордилар. Бу соҳада давлатимиз уларга катта моддий-техника ёрдами кўрсатди. Натижада белгиланган тадбирлар изчиллик билан амалга оширилиб, мўл-кўл маҳсулот етиштириш учун мустаҳкам замин яратилди.

Қўзилатиш кампанияси муваффақиятли ўтказилди. Район чорвадорлари давлатга 188 минг дона қоракўл тери етказиб бериб, зиммага олган социалистик мажбуриятни ошириб бажардилар.

Совлиқлар қишдан яхши семизликда чиқарилгани учун эгиз қўзи олиш кўпайди. Район бўйича ҳар юз совлиқдан 133 тадан қўзи олинди. Район чорвадорлари қўйлар сонини 700 минг бошга етказиш учун астойдил кураш бошлашди.

Докладчи ва музокарада сўзга чиққан нотиқлар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XV пленуми қарорларини турмушга тадбиқ этиш соҳасида катта ишлар қилинаётганлигини мамнунлик билан таъкидладилар. Бўрдоқичилик базаларининг иши яхшиланмоқда. Ҳар бош қорамолнинг тирик вазни 350 — 400 килограммга, қўйларнинг тирик вазни 50 килограммга етказилиб, давлатга сотиш одат тусига киритилгани мамнунлик билан қайд қилинди. Қўйларнинг насллини яхшилаш, эгиз қўзи берадиган совлиқларни кўпайтириш учун курашиш зарурлиги уқтирилди.

Кенгашда ем-хашакни кўпайтириш масаласига алоҳида эътибор берилди. Барча хўжаликларда маккажўхори экишни кўпайтириш, ҳосилдорликни ошириш, айниқса силосга катта эътибор бериш зарур. Чунки кейинги йилларда маккажўхори майдонлари камайиб, ҳосилдорлик пасайди. Бунга йўл қўйиш мумкин эмас. Яйловларга насослар орқали сув чиқариб, маккажўхори экиш керак. Чорвачилик озуқа базасини мустаҳкамлашда арпанинг роли катта. Шунинг учун ҳамма хўжаликларда арпа экишни кўпайтириш лозим.

Кенгаш қатнашчилари беда майдонларини кенгайтиришга алоҳида тўхталдилар. Фориш райони узоқ йиллардан буён қоракўл тери, гўшт, сут етиштиришда республикада биринчи ўринни эгаллаб келаётир. Бунга сабаб шуки, форишликлар беда майдонини тобора кенгайтирмоқдалар. Ҳар йили 4-5 ўрим ўтказиб, чорва қишлови учун кўплаб беда ғарамламоқдалар. Қоракўлчиликда изен жуда катта аҳамиятга эга. Изен билан боқилган қўйларнинг териси юқори сорт бўлади. Фориш районининг айрим хўжаликларида, жумладан, «Чимқўрғон» ва Киров номли совхозларда қўйлар изен билан боқилиши туфайли давлатга сотилаётган қоракўл терининг қарийб 90 проценти биринчи сорт бўлаётир. Шунинг учун ҳам хўжаликларда изен экишни кенг йўлга қўйиш керак.

Доклад юзасидан музокараларда «Қизилқум» совхозининг директори М. Лаханов, «Чимқўрғон» совхозининг бош зоотехниги С. Шохобов, «Арнасой» совхозининг директори Б. Жумабоев, Киров номли совхоз партия ташкилотининг секретари М. Омонов ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади. Кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов иштирок этди.

Кенгаш қатнашчилари В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан оширилган социалистик мажбурият қабул қилдилар.

М. НАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ДОИМИЙ КОМИССИЯЛАРИДА

3 июнь куни Олий Совет план-бюджет комиссиясининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Комиссия республиканинг 1968 йилдаги давлат бюджетининг ижроси якунлари тўғрисида Ўзбекистон ССР молия министрининг ўринбосари А. А. Крикоров докладини тинглади. Шунингдек, Сирдарё область ижроия комитетининг раиси Е. Т. Тасанбоев областнинг 1968 йилги халқ хўжалигини ривожлантириш плани билан маҳаллий бюджетининг ижроси тўғрисида берган ҳисоботини муҳокама қилди. Комиссиянинг Ўзбекистон ССР Олий Совети бешинчи сессиясидаги қўшимча доклади маъқулланди.

Шу куни саноат комиссиясининг мажлиси очилди. Комиссия аъзолари мажлисга тайёргарлик кўрар эканлар, ўзларининг сайлов округларида маҳаллий саноат корхоналари халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва уларнинг сифатини яхшилаш юзасидан доимий комиссиялар берган тавсияларини қандай бажараётганликларини ўрганиб чиқдилар. Комиссия республика маҳаллий саноат министри А. Абдураҳмонов ҳисоботини ва текширишда қатнашган депутатларнинг ахборотларини муҳокама қилди ва тегишли қарор қабул қилди. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ БЕШИНЧИ СЕССИЯСИНИНГ ОЧИЛИШИ ТЎҒРИСИДА

Еттинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг бешинчи сессияси шу йил 5 июнь куни эрталаб соат 10 да Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида очилади.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлари 4 июнь куни соат 9 дан 14 гача ва соат 15 дан 20 гача, 5 июнь куни эрталаб соат 9 дан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида рўйхатга олинадилар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ОҚСОҚОЛЛАР КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Оқсоқоллар кенгашининг мажлиси 5 июнь куни соат 9 дан 30 минут ўтганда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг мажлислар залида бўлади.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

ДАВЛАТГА ПИЛЛА ТОПШИРИШ ЮЗАСИДАН ОЛИНГАН СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРНИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРГАН ОБЛАСТЛАР ВА РАЙОНЛАРНИ ЁЗИШ УЧУН РЕСПУБЛИКА «ҲУРМАТ ТАХТАСИ» ТАЪСИС ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети давлатга пилла топшириш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларни муддатидан илгари бажарган Қорақалпоғистон АССР, областлар ва районларни ёзиш учун республика газеталари саҳифасида **«ҲУРМАТ ТАХТАСИ»** таъсис этди.

Республика ва область газеталарининг редакцияларига, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитетига пилла топшириш юзасидан олинган мажбуриятлар қандай бажарилаётганлигини мунтазам ёритиб бориш таклиф этилди.

АСВОНДАН КЕЛГАН МЕҲМОНЛАР

3 июнда Асвон (Бирлашган Араб Республикаси) шаҳрининг губернатори Амин Умар бошчилигидаги шу шаҳар делегацияси Тошкентга келди.

Аэропортда меҳмонларни Тошкент область ижроия комитетининг раиси Э. Т. Шайхов, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси Ҳ. Асомов, Чирчиқ шаҳар ижроия комитетининг раиси В. А. Ларин кутиб олдилар.

Асвон вакиллари Ўзбекистонда бир неча кун бўладилар. Улар республиканинг ҳаёти билан танишадилар, Асвон билан қардош тутинган шаҳар — Чирчиққа борадилар. (ЎзТАГ).

БАЙРАМИНГИЗ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН, ҚИЗЛАР!

Совет ва монгол ёшларининг учинчи традицион дўстлик фестивали кунлари Тошкент диёрида кўпгина мароқли учрашувлар бўлиб ўтмоқда. Иккала мамлакат намояндалари бу ерда кўпгина яхши дўстлар орттиришди. Икки қиз — украиналик машҳур колхозчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Нина Рижова билан монгол чорвадорининг қизи Пурэвжийн Пэлжэд ҳам дўст тутинишди.

Улар «Пахтакор» стадионида фестиваль байроғини кўтаришдек фахрли ҳуқуқни олган пайтларида танишишди. Қизларнинг гапидан уларнинг тақдири бир-бирига жуда ўхшаш эканлиги дарров маълум бўлди. Нина Днепропетровск область, Петровск районидаги «Коммунист» колхозининг агрономи бўлиб ишлаш билан бирга қишлоқ хўжалик институтининг сиртқи бўлимида ўқимоқда. Пурэвжийн Пэлжэд Улан-Батор давлат университетида ўқийди, у экономист бўлиш иштиёқида. Шу кунларда улар доим бирга юришибди. Дугоналар интернационал дўстлик тили бўлган рус тилида ўз фикрларини таассуротларини бир-бирларига гапириб бермоқдалар, келажакда қандай алоқа боғлаб туриш тўғрисида келишиб олмоқдалар.

3 июнь куни эрталаб совет ва монгол студент қизлари баббаравар эсдалик совға олишди: йигитлар уларга чинни гул ва атир гуллардан бир дастадан тақдим этишиб, фестивалнинг традицион тантанаси — қизлар куни муносабати билан сидқидилдан табрикладилар.

Шу тонгда фестиваль қатнашчиларининг деярли ярмисини ташкил этувчи юзлаб қизлар табрик олдилар. Сўнгра тантана қатнашчилари Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг мажлислар залига келишди. Бу ерда республиканинг донгдор хотин-қизлари уларни табриклаб кутиб олдилар.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова, халқ шоираси Зулфия, республика Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Р. Х. Аминова, чет эллар билан дўстлик ва маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамияти президиумининг раиси Ҳ. С. Шукурова ва бошқалар тантана қатнашчиларига мурожаат қилиб уларни самимий қутладилар. Эркин ижодий меҳнатнинг катта йўлига чиқиб олган совет ва монгол хотин-қизларининг бахтиёр тақдири тўғрисидаги, ревсомол ва комсомолнинг актив қизлари социализм ва коммунизм қурилишида катта роль ўйнаётганлиги ҳақидаги сўзлар зўр оҳанг билан янгради.

Украина комсомоли Марказий Комитетининг секретари И. Хоменко билан ревсомол Марказий Комитетининг аъзоси Ц. Оноя қутловлар учун самимий миннатдорчилик изҳор қилдилар. Советлар мамлакати билан озод Монголия қизлари, дейишди улар икки давлат халқлари дўстлиги ва миллатларнинг бутун социалистик ҳамдўстлигини бундан буён ҳам мустаҳкамлай берадилар, ўзларининг барча тенгдошлари билан биргаликда Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб равишда кутиб оладилар.

Кечқурун «Дўстлик» ёшлар кафесида совет ва монгол қизларнинг учрашуви бўлди.

Фестивалнинг аввалги кунлари каби шу кун ҳам воқеаларга бой бўлди. «Старт» стадионида совет ва монгол спортчилари ўз маҳоратларини намойиш қилдилар. Дўстлик клубида СССР ва Монголиянинг ёш олимлари, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши илғорлари бир-бирлари билан танишдилар.

(ЎзТАГ).

Алишер Навоий номидаги опера ва балет театрида Монгол-Совет дўстлиги III фестивалининг иштирокчилари концерт бердилар. Суратларда (чапдан). 1. ашулачи Сундуй ва унга жўр бўлаётган Чулунбат. 2. монгол торли асбоблар ансамбли. 3. Хонанда Ҳаду қозоқча ашула айтмоқда. 4. монгол қизлари миллий рақс куйини ижро этишмоқда.

И. Глауберзон фотолари.

Партия турмуши

ЮКСАК МАРРАЛАР

Районимиз Сурхондарёнинг Шеробод чўлида янги тузилган кенжа хўжаликлардан биридир. Район меҳнаткашлари олдига муҳим вазифалар қўйилган.

Доҳий В. И. Ленин юбилейини муносиб нишонлаш, беш йиллик планни муддатидан олдин ошириб бажариш учун умумхалқ социалистик мусобақаси авж олиб кетган бир пайтда районнинг ташкил топганлиги айниқса қувончлидир. Асрлар бўйи қақраб ётган Шеробод чўлини боғ-бўстонга айлантириш, кўз илғамас бепоён далаларда мўл пахта, сабзавот, мева ва узум ҳосили етиштириш, чўлнинг ишлаб чиқариш кучлари ва резервларини тўла ишга солишимиз керак.

Бу ишларнинг уддасидан чиқишимиз учун районимизда катта имкониятлар мавжуд.

Ҳозирги вақтда район составига йирик пахтакор совхозлардан «Янгиобод», «Комсомолобод», «Советобод» ва Абдулла Набиев номли совхозлар ҳамда «Искра» шоликорлик колхози киради. Бу хўжаликлар ўтган йили давлатга 26 минг тонна пахта, юзлаб тонна шоли етказиб бердилар.

Район меҳнаткашлари бу йил янада юксак марралар ва режаларни белгиладилар. Улар ўтган йилдагидан 3300 тонна кўп пахта етиштириш ва ялпи ҳосилни 29 минг 300 тоннага, шу жумладан, ингичка толали пахта етиштиришни 3200 тоннага етказиш мажбуриятини олдилар. Етиштириладиган пахтанинг 16 минг 500 тоннасини, яна 1700 тонна ингичка толали пахтани машиналарда териб олишга қарор қилинди. Район хўжаликлари пахтадан ташқари 750 тонна сабзавот, 1100 тонна қовун-тарвуз ва бошқа кўплаб деҳқончилик маҳсулотлари етиштиришга аҳд қилганлар.

Келгусида район территориясида яна иккита пахтачилик, битта боғдорчилик ва битта бўрдоқичилик — сутчилик совхози ташкил этиш ҳам мўлжалланмоқда. Бу хўжаликлар ташкил этилгач, битмас-туганмас хазина бўлган ер фондларидан янада тўлароқ фойдаланиш имконияти туғилади.

Булардан ташқари район территориясида бешта йирик қурилиш ташкилотлари жойлашган. Булар жумласига 4 та механизациялашган колонна киради. «Сурхонводстрой»нинг қурилиш — монтаж бошқармаси, «Дренажстрой», «Мехземработ» бошқармаси ҳам шу ерда жойлашган. Шунингдек, районда 2 та пахта қабул қилиш пункти, 11-қурилиш трестининг саноат зонаси, ўрмон хўжалиги ташкилоти, райгаз, меҳнаткашларга маиший хизмат кўрсатиш комбинати, 3 та ишчилар таъминоти бўлими, 2 та рабкооп, 22 та мактаб, қишлоқ хўжалик техникуми ишлаб турибди. Пахта тозалаш заводи ҳам қуриб битказилиш арафасида.

Район партия ташкилотлари бир мингдан зиёд коммунистни ўз сафларида бирлаштирган бўлиб, улар 35 та бошланғич партия ташкилотига уюшган. Район хўжаликларида яна 12 та бошланғич партия ташкилоти тузишга қарор қилинди. Раҳбарликни ишлаб чиқаришга яқинлаштириш ҳамда коммунистларнинг бевосита иштирокини таъминлаш мақсадида 46 та цех партия ташкилотлари ва 42 та партия группалари ташкил этилди. Цех партия ташкилотларига 600 ва партия группаларига 150 коммунист бирлашган. Шуниси муҳимки, партия группаларининг 21 таси бригадалар ва фермаларда тузилди.

Районимизда ҳали қилинадиган ишлар анчагина. Район партия ташкилотлари совет, комсомол ва бошқа жамоат органлари билан алоқани мустаҳкамлаб, эътиборни барча участкаларни ишбилармон ва жонкуяр кадрлар билан таъминлашга қаратмоқдалар. Район ташкилотларига келган хизматчиларга уй-жой бериш, идораларни ремонт қилиш ишлари ҳам қисқа фурсатларда бажарилди.

Гагарин районининг меҳнаткашлари партия ташкилотларининг раҳбарлиги ва коммунистлар етакчилигида ишдаги нуқсонларни қисқа вақт ичида бартараф этиб, чигит экишни ва уни қийғос ундириб олишни қулай ҳамда қисқа муддатларда ўтказиш. 1969 йилда зиммага олинган мажбуриятларни сўзсиз бажариш учун енг шимариб ишга киришдилар. Улар ўзлари белгилаган марраларни эгаллаш учун конкрет режаларни амалга ошира бошладилар.

Ҳ. ЗОКИРОВ,
Сурхондарё область, Гагарин район партия комитетининг секретари.

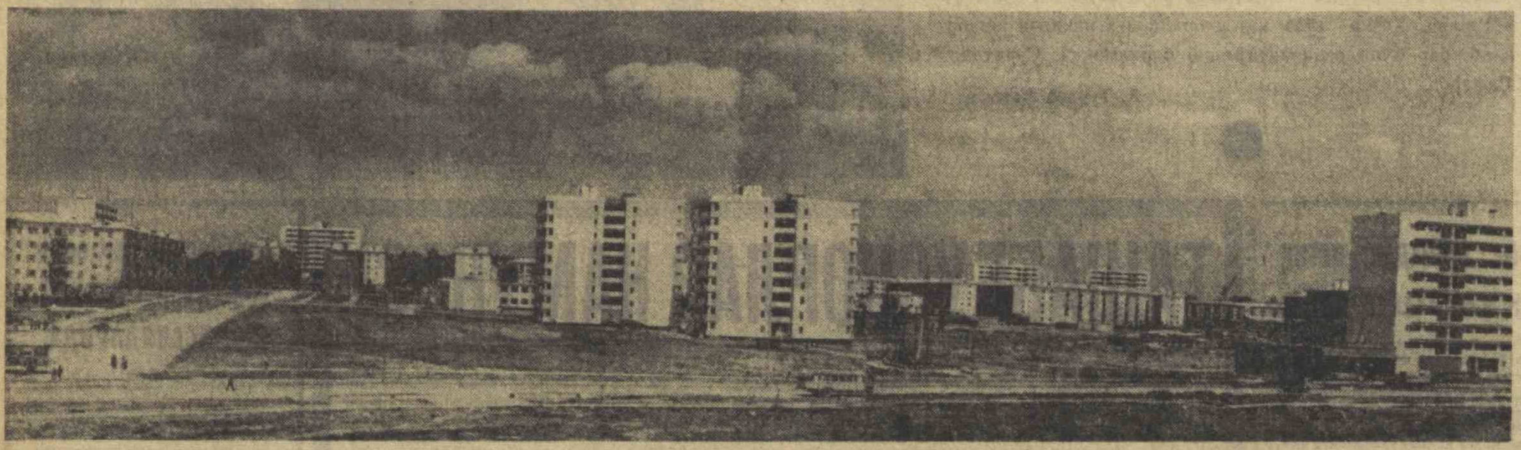

Тошкент Чилонзори кундан-кунга кўркамлашиб боряпти. Бу ерда кўп қаватли уй-жой, маъмурий ҳамда маданий-маиший бинолар кўкка бўй чўзиб, ҳамшаҳарларимизни ўз қучоғига оляпти. Суратда: қўли гул бинокорларимиз шижоати туфайли бунёд этилган В-23 ва В-21 кварталларидаги биноларни кўриб турибсиз.

В. Волжанин фотоси.

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАШИНАСОЗЛИГИ ЗАВОДИ РЕКОНСТРУКЦИЯСИ КУНДАЛИГИ

МУҲИМ ВАЗИФА

Пахта териш машиналари ишлаб чиқариш миқёси янада ортади. Республикамиздаги пахтачилик хўжаликларидан заводимизга кўплаб буюртмалар келиб турибди. Буни ҳисобга олиб, Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети қишлоқ хўжалигимизга «зангори кема»лар етиштириб берувчи асосий корхона бўлган заводимиз ишлаб чиқариш қувватини бир неча баравар ошириш, буни асосан корхонани реконструкция қилиш ҳисобига амалга ошириш ва 1969 йилда 10 минг 600 дона (икки қаторли ҳисобида) пахта териш машиналари ишлаб чиқариш ҳақида қарор қабул қилди.

Шундай экан, заводимизда реконструкция ишлари қандай олиб боriляпти? Олдимизда турган муҳим вазифалардан бири заводимизнинг запас қисмлар етказиб берувчи Сирдарёдаги филиали қурилишини авж олдириб юборишдир.

Филиал асосан шу йилнинг январь ойидан бошлаб заводимиз ихтиёрига ўтказилган эди. Бу ерда 20 минг квадрат метр ишлаб чиқариш майдони барпо этиш керак. Филиал тўла қувват билан қурилиб ишга туширилгач, ҳар йили 15 миллион сўмлик эҳтиёт қисмлар етказиб беради. Ҳозир бу ерда заводимиз кучи билан мавжуд имкониятлардан фойдаланиб бир неча кичкина ҳажмдаги қисмлар тайёрлаш йўлга қўйилди. Лекин бу ердаги умумий аҳвол ҳали кўнгилдагидек эмас. «Киевгипросельмаш» лойиҳалаш ташкилоти филиал лойиҳа-смета ҳужжатларини ҳануз тайёрлаб бермаётир. Бу ҳол филиални тез суръатлар билан қуриб ишга туширишнинг кечикишига сабаб бўляпти.

Заводимизнинг ўзида йилига 3 миллиондан ортиқ шпиндель ишлаб чиқарадиган йирик корпус ҳамда ўқув-ишлаб чиқариш цехи барпо этиляпти. Шу кунларда «Главташкентстрой»га қарашли 9- ва 3- қурилиш тресги бинокорлари ишни жадал суръатлар билан олиб боришаётир. Бу корпуслар йил охиригача қуриб, ишга туширилиши лозим. Ўқув-ишлаб чиқариш корпуси қурилиши айниқса тез суръатлар билан олиб бориляпти. 52- қурилиш бошқармаси сергайрат қурувчилари бу корпусни шу йилнинг учинчи кварталидаёқ қуриб фойдаланишга топшириш учун барча қурилиш ишларини вақтида бажаришаётир. Корпус тўла қувват билан ишга туширилгач бу ерда ишчилар ўз билимларини ошириш билан бир қаторда ҳар йили 300 пахта териш машинаси ишлаб чиқара бошланади.

Шпинделлар ишлаб чиқариш цехи қурилишини кўнгилдагидек деб бўлмайди. Цех лойиҳаси аслида шу йилнинг январь ойидаёқ қурувчилар қўлига берилиши керак эди. Аммо «Узгипротяжпром» лойиҳалаш ташкилоти мутахассислари бу ишни уч ой орқага суриб юбордилар. Бунинг устига объектда май ойида планлаштирилган 60 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларининг ярмиси ҳам бажарилмади.

Корхонамиздаги қуюв цехи ҳам қайта қуриляпти. Бу ерда ҳозир тупроқ қазиш ишлари поёнига етказилиб, цехнинг қўшимча корпусига пойдевор қўйиляпти. Цех тўла реконструкция қилиб бўлингач, чўян қуйиш миқдори 6000 тоннага ошади.

Корхонамизда қўшимча корпус ва цехлар қурилгач, заводда ишловчилар сони ҳам анча кўпаяди. Биз шуни ҳисобга олиб, корхонамиз ишчилари учун 800 оилага мўлжалланган уй-жой бинолари қуришни планлаштирдик. Бу ерда 8-9 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилиши лозим.

Ирригация бўйича давлат махсус конструкторлик бюроси ўзига қарашли 10.5 минг квадрат метр майдонни бизнинг ихтиёримизга сустлик билан ўтказмоқда. Бу ерда асосан бункерлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйишимиз керак эди. Бунинг оқибатида биз бу ерда станок ва аппаратларни ҳанузгача батамом ўрната олмадик.

Заводни реконструкциядан сифатли чиқариш, қурилиш ва капитал ремонт суръатини янада ошириш бизнинг ҳам, пудратчи қурилиш-монтаж ташкилотлари раҳбарларининг ҳам муқаддас бурчидир.

П. ЮСУПОВ,
завод партия комитетининг секретари.
Ф. ҲОШИМОВ,
корхона капитал қурилиш бўлимининг бош инженери.

«СЕЛЬСКАЯ ЖИЗНЬ» ГАЗЕТАСИ КЎРИК- КОНКУРСИГА

ҚИШЛОҚДА ШАҲАР

Отақул ака Ленин номли колхозга олти йилдан бери раис. Унгача «Чимбойобод» колхозига раҳбарлик қиларди. Асрлардан буён бўш ётган Қораянтоқ массивини гулистонга айлантирган, боғ-роғлар барпо этиб, Каттақўрғон районидагина эмас, бутун Самарқанд областида ташаббус кўрсатган Отақул ака Ҳусанов зўр шуҳрат қозонди. Камтар, тажрибакор деҳқон чўлни тезкорлик билан кенг пахтазорга айлантиришга раҳбарлик қилди, хўжалик юқори ҳосилли колхоз бўлиб қолди. Ташаббускор раис ҳамманинг иззат-ҳурматига сазовор бўлди. Сайловчилар уни СССР Олий Совети депутатлигига сайладилар.

Ўша вақтларда Ленин номли колхоз кам ҳосилли эди, район йиғилишларида танқид қилинарди. Зарафшон қирғоғига жойлашган бу колхозни депутат оталиққа олди. Колхозга бориб келиб, қимматли маслаҳатлар берди, ўз тажрибаларини ўртага ташлади. Колхоз аъзолари Отақул ака Ҳусановни раисликка таклиф қилишди. У бунга розилик билдирди. 1963 йил ҳисобот-сайлов йиғилишида уни колхозчилар бир овоздан раисликка сайладилар. Ўшанда Ленин номли колхозда гектаридан етиштирилган пахта ҳосили атиги 13 центнер эди.

Отақул ака раисликка сайланган биринчи йилиёқ пахта ҳосилдорлигини ошириш, хўжаликни комплекс ривожлантириш билан бир қаторда, қишлоқларни обод қилиш, колхозчилар учун уй-жойлар ва жамоат бинолари қуриш ҳақида кўп ўйлади, одамлар билан фикрлашди. Бир-икки йил ичида ҳосилдорлик кўтарилгандан кейин колхознинг бўлинмас фонди ҳисобидаги маблағ ортди. Колхоз маблағи ва давлатдан қарз олиш йўли билан янги посёлка қуриш кўзда тутилди. Раис бу масалани бир неча марта колхозлараро қурилиш бошқармаси олдига қўйди. Бош план асосида янги посёлка қуриш тўғрисида правление қарор қабул қилди. Колхозчиларнинг умумий мажлисида қарор муҳокама қилинди. Умумий мажлиснинг таклифи ва қарори билан шаҳар типидаги янги посёлка жойи белгилаб олинди.

Колхознинг маркази ҳисобланган Каттаминг қишлоғининг кун ботиш томонида қад кўтарган ана шу посёлкада асфальт кўчалар барпо этилди. Кафтдек текис катта асфальт йўлларга темир-бетонли электр столбалари кўмилди, уларнинг ҳар бирига кундузгидек ёруғ берадиган электр лампочкалари ўрнатилди. Ҳамма уйлар электрлаштирилган.

— Шаҳар типида қурилаётган посёлкамиз, — деди колхоз раиси Отақул ака Ҳусанов, — ҳаммага маъқул тушяпти. Кўпгина оилалар янги уйларга кўчиб киришди.

Шаҳарча ҳар доим гавжум. Бир йўла 50 киши овқатланадиган ошхона, катта озиқ-овқат ва маданий моллар билан савдо қилувчи магазинлар ишлаб турибди. Шаҳарчанинг марказий кўчаларида поликлиника, сартарошхона, маиший хизмат комбинати, новвойхона, қишлоқ магазини мавжуд. Колхоз коммунал хўжалик комбинати ташкил этилган, унга Саъдулла Бекмуродов мудирлик қилади.

Хўжалик ҳисобида ишлаётган коммунал хўжалик комбинати бригадалараро йўлларни, хонадонларнинг уй-рўзғор буюмларини ремонт қилаётир. Колхоз коммуналчиларининг ташаббуси билан тўрт километрли водопровод йўли, 10 километрли бригадалараро машина йўли ремонтдан чиқарилди, 350 колхозчи уйи газлаштирилди. Икки мактаб биноси ремонт қилиб берилди.

Катта кўчанинг икки томонида ҳар бири эллик ўринли алоҳида болалар боғча-яслиси бор, ўн йиллик мактаб ва унинг ёрдамчи хўжаликлари жойлашган.

Колхозда мактабгача тарбия ва мактаб ёшидаги болалар сони ортиб бораётгани туфайли ўтган йили икки қаватли бино қурилиб, мактаб-интернат очилди. Унга 250 бола тортилди. Янги мактаб биноси ҳам қуриляпти. Ўрта ва саккиз йиллик мактаблар учун қўшимча синфхоналар қурилмоқда.

1970 йилга бориб бундай коммунистик турмуш посёлкалари сони учтага етказилади. Ҳақиқатан ҳам шундай. Ҳар уччала посёлка лойиҳалари тузилиб, тасдиқланган. Қурилишлар учун тегишли маблағлар ажратилган. Бундан ташқари колхозда кўп кишилик клуб, кутубхона, меҳмонхона, автогараж, устахона ва шу кабы жамоат бинолари қад кўтарган. Табиий газ келтириш учун 23 километр газ қувурлари ётқизилган.

Отақул ака Ҳусанов Ленин номли колхозда ҳам катта ободончилик ишларини амалга оширмоқда. Шу сабабли тадбиркор раис СССР Олий Советига иккинчи марта депутат қилиб сайланди.

Отақул Ҳусанов бошқараётган Ленин номли колхоз Каттақўрғон районидаги иқтисодий жиҳатдан бақувват, қишлоқлари тобора обод бўлаётган хўжаликлардан бирига айланди деса бўлади. Ўтган олти йил ичида пахта ҳосили икки баравар ортди, ялпи пахта етиштириш эса икки ярим баравар кўпайди. Бир вақтлар ҳосилдорликнинг пастлиги сабабли танқид қилинган Ленин номли колхоз ҳозир районда ҳам, областда ҳам юқори ҳосилли, янгиликлар ташаббускори сифатида тилга олиняпти. Областда биринчи бўлиб шаҳар типидаги посёлка қураётган хўжаликлардан бири деб мақталяпти.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ДЎСТЛИК ТАРОНАЛАРИ

ШИНГИЛ ҲИКОЯЛАР

Д. НАЦАГДОРЖ
монгол адиби

САЙИЛ

Навбаҳорнинг тўққизинчи куни. Якшанба. Табиат бисотидаги зеб-зийнатларини тақиб шундай ясанганки, буни кўрган одамнинг баҳри дили очилиб кетарди. Табиатнинг бу кунги жамоли кишини сайилга чорларди.

Журмэд севгилиси қўшни қиз Дума билан эрта саҳарлаб сайил қилгани отда шаҳар чеккасига чиқиб кетди. Дуд босган овулдан анча узоқлашгач, Журмэднинг самани калласини силкитганча Думанинг жийрони билан ёнма-ён йўртиб кетди. Қуёш заррин ёғдуси-ла атрофни чароғон этган, тоза ҳавода бу ошиқ-маъшуқлар тўйиб-тўйиб нафас олишарди. Улар чақ-чақлашиб бир-бирларига шўх ишва билан дамбадам қиё боққанча узоқдан кўзга ташланиб турган тоққа етиб олишга ошиқишарди. Шаҳардаги хоҳ ёш, хоҳ қари ҳамма ҳамма табиат чиройидан баҳра олиб, кўнгилни хушнуд этиш учун сайилга отланган эди. Йўлда отда, аравада, велосипедда, пиёда кетаётган одамларнинг сон-саноғи йўқ эди. Енгил машинада кетаётганлар ҳам аҳён-аҳёнда учраб турарди. Журмэд билан Дума отларини чоптириб борардилар, бу эса севишганларга хуш ёқарди.

Улар сойнинг саёз еридан кечиб ўтдилар-да, ён бағирлари кўм-кўк майсалар билан қопланган осмон ўпар тоғнинг ёнига етиб келдилар. Тоғ тепасидаги ўрмон кўм-кўк эди. Табиатнинг таъриф-тавсифга сиғмас бу гўзаллиги кўзни қувнатиб, дилни хушнуд этарди.

Севишганлар юқорига кўтарилдилар. Ўрмон ёқасида отларини тушовлаб қўйиб юбордилар-да, бир тош олдига бориб елкаларини елкаларига қўйганча ўтирдилар. Узоқдаги баланд тоғларга ва улар тепасидаги қуюқ туманга нигоҳларини тикканча, бир-бирларига дил розларини айтдилар. Атроф жимжит, ғир этган шамол ҳам йўқ. Фақат ён-атрофда қулф уриб очилган ранго-ранг гуллар йигит ва қизнинг пок севгилари боқийлигига гувоҳ бўлгандек, таъзим бажо айлаб қутларди.

Севишганлар гул ғунчадек ҳақиқ, шаффоф севгилари қалбларида чуқур илдиз отганлигини, уни ҳеч ким поймол этолмаслигини сўзлаб, бир-бирларининг хумор боқишлари-ю, ширин-шакар сўзларидан маст бўлганча куннинг кеч бўлиб қолганини ҳам сезмадилар. Қуёш кечки нурини тaратганча аста-секин тоғ ортига беркинмоқда. Салқин тушди, атроф сокин. Сайилга чиққанлар аллақачон уйларига қайтдилар. Фақат Журмэд билан Думагина бир-бирларининг ширин хаёл суришларига халақит беришдан қўрққандай жимгина ўтиришарди. Ёнғналаридаги шалшаладан тошдан-тошга урилиб оқаётган шаффоф сувнинг шилдираши-ю, унга ҳамоҳанг бўлган қушчаларнинг йигит ва қизнинг боқий севгисини қутлаб, басма-басига сайрашлари қулоққа чалинарди.

ҚИШ СОВУҒИ ВА ҚАЛБ ҚЎРИ

Баланд тоғлар оппоқ қор билан қопланган. Кечки қаттиқ аёз баданни ачитади. Осмонда сон-саноқсиз юлдузлар милт-милт жимирлайди. Ҳаво жуда совуқ. Қор учқунлайди.

Идэр қаҳратон совуқда ўй ўйлаб туриб қолди, ногаҳон ниманидир эслади-ю, шитоб билан қоронғи кўча томон одимлай бошлади.

Тоғдан келаётган совуқнинг аччиқ заҳри-ю, шиддат-ла эсаётган изғиринга парво қилмай шахдам одимлаб кетаётган йигит қаёқа ошиқяптийкин? Қирчиллама совуқ йигит баданига игнадек санчилиб бутун вужудини зирқиратарди, йигит висол онларини ўйларкан, қалби ширин туйғуларга лиммо-лим тўларди.

Узоқда тўсиқ орқасида кўримсизгина уй деразасидан хира шуъла милтиллайди. Бу уйда висол, меҳр-муҳаббат кутаётгани фақат шу йигитгагина аён.

Йигит кўча дарвозасидаги муздек халқани ушлаши биланоқ совуқдан бармоқлари зирқираб кетганини сезди. Сўнг, хонага кириб, севгилисининг қўлларини ушлагач, боши осмонга етиб кетди.

Хонада на шам, на чироқ бор эди, фақат печдаги кул орасида ялт-юлт қилаётган чўғгина гўзал қиз чеҳрасини ёритиб турарди. Бу ҳолдан саранжом-саришта хона янада кўркам, янада шинам кўринарди.

Русчадан таржима.

Бизнинг суҳбат

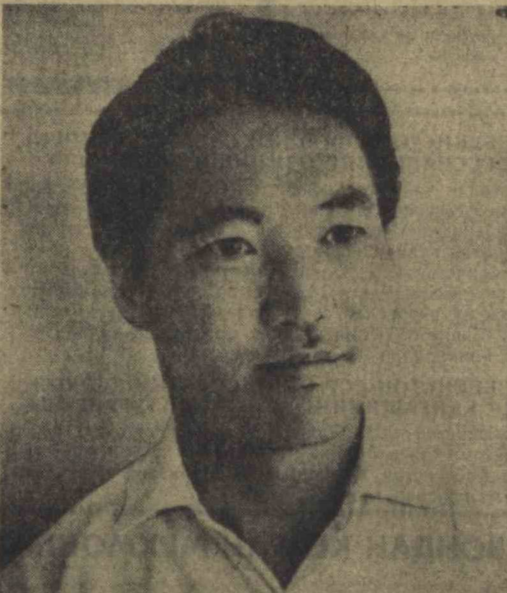

ЧЕКСИЗ ХУРСАНДМАН

Жанцангийн ДАШЛОМБО
Монголия революцион ёшлари союзи Марказий Комитетининг инструктори — фестиваль қатнашчиси

Мен, «оқ олтин» ўлкаси Ўзбекистонда биринчи бор бўлишим. Бу ернинг хуш ҳавоси, ўзбекларнинг илиқ табассуми, меҳмондўстлиги менда гоят катта таассурот қолдираётир. Гўзал Тошкент кўчалари бўйлаб сайр қилар эканман, ўзимни Улан-Баторда юргандек ҳис этдим. Чунки шаҳрингиздаги ҳар бир гиёҳ, чаман-чаман очилган гуллар ва салқин, сўлим боғлар, қолаверса, саҳий қуёшнинг нур сочиши она юртимни эслатади.

Серқуёш Ўзбекистонда Владимир Ильич Ленининг 100 йиллик юбилейига бағишлаб ўтказилаётган совет — монгол ёшларининг анъанавий фестивалида иштирок этаётганимдан чексиз хурсандман. Бу фестивалнинг ўтказишдан мақсад жаҳон пролетариатининг доҳийси буюк Ленининг халқлар ўртасидаги интернационал дўстлик ҳақидаги ғояларини амалга ошириш ва мустаҳкамлашдан иборатдир.

Жанцангийн Дашломбо

ВОКЗАЛ МАЙДОНИДА

Д. ПУРЭВДОРЖ
монгол шоири

Шовқин-сурон ичида юриб борар машина,
Вокзал майдони аро ғимирлашар одамлар.
Кўкрагига гулларни босганича қизгина
Иболи кўзларини яширганча одимлар.

Бир гулларки, ажойиб, баҳорда топмиш камол,
Севги тимсоли янглиғ нурланади барглари.
Ҳаётда ҳар сония гоҳ айрилиқ, гоҳ висол,
Ғалма-ғалдир дунёнинг қувончи ҳам дардлари.

Аста-аста тўхтайди оҳ урганича поезд;
Бахтли одамлар қалқир. Шовқинга тўлар ҳаёт.
Кимни деб чопиб келдинг, нимни кутгандинг,
ҳей қиз,
Кимга шунча қизил гул, кимга шунча илтифот?

Майдон бўшайди мана, ғала-ғовур ҳам тинар,
Ҳар-ҳар ерда қолади гулдасталар эгасиз.
— О, қайдасан, севгилим? Сен келмадинг, сенгина!
Дунё қоронғу бўлиб уйга қайтар шўрлик қиз.

Елдай елиб-югуриб қушдай учиб беармон
Кимга пешвоз чиққандинг, бирдам тўхта, бир нафас,
Нечун ботинолмайман кўнгил сўрашга, нечун,
Нечун чангдаги гулни олгани қаддим эгилмас?..

Бир гулларки, ажойиб, баҳорда топмиш камол,
Севги тимсоли янглиғ нурланади барглари.
Ҳаётда ҳар сония гоҳ айрилиқ, гоҳ висол,
Ғалма-ғалдир дунёнинг қувончи ҳам дардлари.

Муҳаммад Али таржимаси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

«ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЎҚИТУВЧИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Халқ маорифи соҳасидаги хизматлари учун, ёш авлодни ўқитиш ва тарбиялаш соҳасида кўп йиллар ва самарали ишлагани учун қуйидагиларга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи» фахрий унвони берилсин:

Омонов Оллоқул — Бухоро область Шофиркон районидаги Мичурин номли мактаб ўқитувчиси.

Исоқов Темир Раҳматович — Бухоро область Қоракўл район халқ маорифи бўлимининг мудири.

Майерова Ойша — Бухоро область Ғиждувон районидаги Ф. Юнусов номли мактаб ўқитувчиси.

Йўлдошев Фозил Носирович — Тошкент шаҳар Чилонзор районидаги 64-нчи ёшлар мактабининг директори.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

3 июнь 1969 йил, Тошкент шаҳри.

ГДРЛИК МЕҲМОНЛАР

ГДР олий ва махсус таълим министри профессор З. Гисман бошлиқ Германия Демократик Республикаси олий мактаб ходимларининг делегацияси Ўзбекистон ҳаёти билан танишиб чиқди.

ГДРлик меҳмонлар 2 июнь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида қабул қилинди.

(ЎзТАГ).

ЧЕХОСЛОВАКИЯ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИНИНГ ҲОЗИРГИ СИЁСИЙ ВАЗИЯТДАГИ БОШ ВАЗИФАЛАРИ

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети пленумида Г. ГУСАК доклади

ПРАГА, 2 июнь. (ТАСС). «Чехословакия Коммунистик партиясининг ҳозирги сиёсий вазиятдаги бош вазифалари» тўғрисида Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленумида 1969 йил 29 майда Г. Гусак қилган доклад текстини ЧТК агентлиги тарқатди.

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг шу й. 17 февралда бўлиб ўтган пленумида, деди ўзининг докладида Г. Гусак, партиямиз, жамиятимиз ва халқаро муносабатларимизнинг чуқур танглик ҳолати муҳокама қилинди; Пленум бизнинг ишимизда бурилиш қилиш зарур, танглик ҳолатидан чиқиб олиш йўлини тезлик билан излаш зарур, деган хулосага келди. Мана шу руҳда ва мана шу ваколатлар билан Марказий Комитетнинг янги президиуми сайланди. Президиум апрель пленуми руҳида бир қанча конкрет чора ва тадбирлар кўрди. Бу чора ва тадбирлар партиядаги, жамиятдаги ва халқаро муносабатларимиздаги аҳволни мустаҳкамлаштиришни бошлаб бериши лозим. Аҳволни мустаҳкамлаштириш ва оқибат натижада партиянинг XIV съездини чақириш мақсадида бутун партия, унинг барча ташкилотлари ва аъзолари амал қилиши лозим бўлган директивалар лойиҳасини Марказий Комитет муҳокамасига ҳавола қиламиз.

Биз партиямиз бирлигини марксизм-ленинизм таълимотининг принципиал асосларида, партиямиз қурилиши ва турмушининг ленинча принциплари негизида, ҳозирги Марказий Комитет қабул қилган сиёсий платформа негизида қайта тиклашни, шундай қилиб, бутун партиянинг актив ҳаракатлар қилишга бўлган қобилиятини, революцион жанговарлик қобилиятини кучайтирамиз, деб уқтириб ўтди Г. Гусак.

Жамиятимизда, айниқса, оммавий ташкилотларда ва миллий фронтнинг таркибий қисмларида, давлат органларида, иқтисодий ва маданий участкаларда Коммунистик партиянинг раҳбарлик ролини қайта тиклашга ҳаракат қилмоқдамиз.

Давлатимизнинг қийин иқтисодий проблемаларини ҳал этиш учун керакли тадбирлар комплексини ишлаб чиқмоқчимиз ёки лоақал ишлаб чиқиш тадорикини кўрмоқчимиз.

Ишчилар синфи билан меҳнаткаш халқнинг ҳокимият органи бўлган социалистик давлат функцияларини мустаҳкамлашга ҳаракат қилмоқдамиз.

Совет Иттифоқининг ва социалистик мамлакатларнинг қардош Коммунистик партиялари билан муносабатларимизни принципиал ҳал қилиб олишга ҳаракат этмоқдамиз, чунки давлатимиз ташқи сиёсатининг бош принциплари ана шу муносабатларга асосланади.

Жамиятимиздаги энг биринчи танглик элементлари эллигинчи йилларда партия раҳбарлиги партия ичида ва жамиятда ленинча принципларни буза бошлаган вақтларда, сектантчилик ва субъективчилик жиҳатлари ўса бошлаган вақтларда, социалистик қонунчилик бузила берган ва экономикада нотўғри ёки пухта ўйланмаган тадбирлар пайдо бўлаётган вақтларда вужудга кела бошлади, деган фикрдамиз.

Танглик элементларининг мана шу тенденциялари Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XX съездидан кейин намоён бўлди. Агар партиямизнинг ўша вақтдаги раҳбарлиги партиямиз ва давлатимиз турмушидаги салбий унсурларни соф виждон ва ленинча усул билан тугатганида эди, эҳтимолки мамлакатимиздаги ривожланиш бошқача йўл билан борган бўлур эди. Лекин кўрилган чоралар чала-чулпа бўлганлиги ва изчиллик билан иш қилинмаганлиги партиядаги ва жамиятдаги ўша салбий ва танглик ҳодисаларини бартараф қилиш ўрнига ўзининг мавжуд ҳолатида қолдира берди, бу ҳодисаларни йўқотиш ўрнига чуқурлаштира берди.

Бултурги ва бу йилнинг дастлабки ойларидаги тангликнинг ривожланишига бизнинг фикримизча асосий сабаб шуки, деди сўнгра Г. Гусак, проблемалар ҳар қанча кўпайиб борганлигига қарамай, қайта тикланиш ва демократлашиш жараёнини бошқариб турувчи концепция бўлмади ва буни эплайдиган мустаҳкам раҳбарлик бўлмади, партия ижтимоий ҳаракатнинг ўзбошимчалик билан боришига йўл қўйиб берди, бундай ҳолатда социализмга содиқ одамларнинг кўпчилиги ижобий активлашга борганлиги билан бир қаторда жамиятдаги антисоциалистик кучларнинг ва партия ичидаги турли оппортунистик группаларнинг сиёсий турмушга кириб келишлари учун йўл очиб берилди. Бутун йил мобайнида мана шу кучлар ҳокимиятнинг кўпгина муҳим сиёсий воситаларини эгаллаб олишга, масалан, матбуот, радио ва телевиденеда, партиянинг баъзи бўғинларида, оммавий ташкилотларда ва шу кабиларда ҳал қилувчи таъсир ўтказадиган бўлиб қолишга муваффақ бўлдилар. Партия раҳбарлиги 1968 йилнинг февралида цензурани тугатиб, сиёсий ҳокимиятнинг мана шу муҳим воситасига ўзининг ғоявий раҳбарлигини бошқача йўллар билан ўтказишни таъминламаганидан кейин мазкур кучларнинг оммавий ахборот воситаларига ўтказаётган таъсири оппортунистик ва антисоциалистик кучларнинг жадал ҳужум қилишига, партия аъзоларининг ва аҳолининг бир қисмини йўлдан оздиришга, антимарксистик, антикоммунистик ва антисовет либерал қарашлар ва кайфиятларнинг тарқалишига, партия, жамоат ва давлат органларига тазйиқ ўтказиш ҳолатининг вужудга келтирилишига ёрдам берди.

Жуда хилма-хил, очиқдан-очиқ антисоциалистик ташкилотларнинг, масалан, «К-231» ва «Кан» сингари ташкилотларнинг қилаётган ҳаракатларига очиқдан-очиқ тоқат қилиб турилаверди. Ўнг кучларнинг социал-демократияни қайта тиклашга, клерикализмнинг янги сиёсий куч бўлиб шаклланишига ва шу кабиларга қаратилган уринишларига тоқат қилиб турилаверди. Ўнг оппортунистик кучларнинг қуйи, олий ва юқори партия органларида, давлат ҳокимияти аппаратида, миллий фронт ташкилотларида ва бошқа жойларда вакиллари бор эди ва шундай вакилларни топдилар. Партияни, оммавий ташкилотларни, давлат ҳокимияти воситаларини, экономикадаги позицияларни ва шу кабиларни қўлга олиш учун ўткир ички сиёсий кураш авж олиб кетди.

Ўша даврда, деб давом қилди Г. Гусак, партиямизнинг раҳбарлиги, Марказий Комитет ва унинг ижроия органлари ички томондан, ғоявий жиҳатдан, афсуски, иккига бўлиниб қолган эдилар ва уларнинг ҳаракатларида бирлик йўқ эди. Натижада, баъзи масалаларда, аслини олганда тўғри қарорлар қабул қилинганлигига қарамай, раҳбарликда бирлик бўлмаслик сингари бу ҳолат кейин деярли бутун партияга ёйилди, қарорларнинг амалга оширилишига тўсқинлик қилаверди, бутун партиянинг жанговарлик қобилиятини бўшаштириб юборди ва партияни очиқдан-очиқ тангликка олиб келди. Партиядаги бу аҳвол бутун жамиятда ҳам намоён бўлмаслиги мумкин эмас эди, чунки антисоциалистик ва оппортунистик кучларнинг активлиги ва агрессивлиги орта берди. Эллигинчи йилларнинг ва Новотний режимининг хатоларини танқид қилишни антисоциалистик ва оппортунистик кучлар шу даражада кўпиртириб юбордиларки, натижада Коммунистик партиянинг ва коммунистларнинг бутун фаолиятига, уларнинг марксизм-ленинизм таълимоти ва программаси принципларига, социалистик ижтимоий тузум асосларининг ўзига, Совет Иттифоқи ва бошқа қардош мамлакатларга нисбатан коммунистик интернационализм принципларига туҳмат ва ҳақоратлар ёғдирила берди. Экономикада, маданиятда, социал сиёсатда ва бошқа участкаларда шу қадар диққатга сазовор натижалар келтирган социализм қурилиши даврини зулмат даври, деб атайдиган бўлиб қолишди ва 1948 йилнинг февралига қадар бўлган даврга қайтиш, «Масарик демократиясини» идеаллаштириш тенденциялари пайдо бўлди ва ҳоказо.

Партия ичида ўсиб борган турли оппортунистик оқимлар ўтмиш даврдаги хатолар, адашишлар ва бузилишларни очиб ташлашга қаратилган партиявий танқиддан фойдалана бердилар ва бутунлай янги «социализм модели» шиори остида партия қурилишининг асосий принципларини партиянинг жамиятдаги раҳбарлик мавқеини, партиянинг интернационал характерини, мажбуриятларини ва шу кабиларни рад қила бердилар. Бу кучлар партия органларида, ҳаттоки унинг олий органларида ҳам очиқдан-очиқ ҳаракат қила бердилар, оммавий ахборот воситаларига ҳал қилувчи таъсир ўтказа бердилар ҳамда эркинлик, демократия ва инсонпарварликни рўкач қилиб, соф виждонли коммунистларнинг, давлатимиздаги соф виждонли гражданларнинг анчагина қисмини йўлдан оздира бердилар, одамларнинг миясини гангитиб қўйдилар ва социалистик жамиятнинг барча асосий ғояларини заифлаштиришга олиб келдилар. Улар партия ичида жанговар қанот вужудга келтирдилар, уларнинг бу жанговар қаноти кучли ҳукмронлик позицияларини эгаллаб олиб, ҳақиқатда партия ва давлатда ҳукмронлик қилишга интилди.

Давлатимиз ичидаги мана шу сиёсий ривожланиш ва бунга партия раҳбарлигининг етарли қаршилик кўрсатмаганлиги гражданларимизнинг ва партия аъзоларимизнинг бир қисмидагина эмас, шу билан бирга бизга иттифоқ бўлган давлатлардаги қардош коммунистик партияларда ҳам шубҳа, хавотирлик ва безовталик туғдирмаслиги мумкин эмас эди. Антикоммунистик ва антисовет гижгижлашлар ва тангликнинг тобора ривожланиб борганлиги партиямизнинг қардош ишчи ва коммунистик партияларга ҳамда давлатларга нисбатан интернационал муносабатларини жиддий равишда буза берди.

Марказий Комитетнинг ўтган йил ноябрь ойидаги резолюцияси, деди Г. Гусак, партия ва жамиятнинг ижобий мақсадларини ҳамда шу мақсадга эришиш мумкин бўлган йўлларни кўрсатиб берди. Партиядаги антисоциалистик ва оппортунистик кучлар бош хавф эканлиги яна бир марта дангал айтиб ўтилди. Шу тариқа партия ва жамиятдаги барча соғлом кучларни бирлаштирмоқ учун катта имконият вужудга келган эди. Хўш, ноябрь резолюциясидан кейин ва шу резолюция асосида партиямиз ва жамиятимизда мустаҳкамлик рўй бермаганлигининг боиси нима? Бунинг боиси шуки, августга қадар бўлгани каби бу сафар ҳам сиёсий турмушимизга қаттиқ қўллик билан раҳбарлик қилинмади. Марказий Комитетда ва унинг ижроия органларида бирлик бўлмаганлиги, партия ичида ленинча принциплар бузилганлиги, раҳбарликда иккиланишлар бўлиб турганлиги ва қаттиқ қўлликнинг йўқлиги — мана шуларнинг ҳаммаси антисоциалистик, ўнг оппортунистик кучларнинг таъсир ўтказиши учун катта майдон очиб берди ва оммавий ахборот воситаларининг ҳал қилувчи қисмини ўша кучлар қўлида қолдира берди. Олий ўқув юртларининг бир группа фанатик студентлари шу аҳволдан фойдаланганликларини биламиз. Ўнг кучлар миллатчилик васвасаси тўлқинларидан фойдаланиб революцион касаба союз ҳаракатининг бир қисмида, ёшлар ташкилотларининг ва бошқа оммавий ташкилотларнинг бир қисмида ўрнашиб олиб уларни эгаллашга интилганликларини биламиз. Ўша вақтда баъзи партия органлари қандай ҳаракат қилганликларини биламиз. Ўтган йилнинг ноябрь, декабрь ойларида, шу йилнинг январида антисоциалистик ва оппортунистик кучлар жуда кўп кўпорувчилик ҳаракатларини қилдилар, бу эса давлатимизни неча марталаб ҳалокат ёқасига келтириб қўйди. Ўша кучларнинг ўзи март ойининг охирида яна ҳужумга ўтди, баъзи жойларда эса уларнинг ҳаракатлари очиқдан-очиқ контрреволюцион характерда бўлди. Шу кучлар жамиятимизни яна ҳалокат ёқасининг худди ўзига келтириб қўйди.

Партиямиз Марказий Комитети 17 апрелда мана шу аҳволдан чиқиб олиш йўлини қидиришга қарор қилди. Мана бугун биз, орадан олти ҳафта ўтгач, деди Г. Гусак, ишонч билан айтишимиз мумкинки, партия ва жамиятнинг аксарияти шу тадбирнинг маъносини тушуниб олди ва апрель пленумининг йўлини қабул қилди.

Шу қисқа давр ичида қилган ишларимизнинг асосий натижалари шу бўлдики, мамлакатимиздаги сиёсий вазият шак-шубҳасиз ўзгарди, жамият онгидаги соғлом, социалистик, реалистик тенденциялар мустаҳкамланди, экстремистик ҳодисаларга, авантюристик кампанияларга берилаётган зарба кучаймоқда. Авантюристик ва антисоциалистик кучлар унчалик кенг оммавий негизга эга бўлмаганларидан кейин оммавий таъсир ўтказиш воситаларидан маҳрум бўлиб қолганликлари очиқ кўрина бошлади.

Сиёсий вазиятда ўзгаришлар ясашга яна шунинг учун ҳам муваффақ бўлиндики, ўтган ҳафталар ичида биз партиянинг матбуот, радио ва телевиденедаги раҳбарлик ролини анча мустаҳкамлаб олдик, антисоциалистик ва ўнг кучларнинг мана шу ахборот воситаларига таъсири ҳақиқатан чеклаб қўйилди.

Сўнгра, биз масъулиятни, интизомни, тартибни ва социалистик қонунчиликка риоя қилишни мустаҳкамлаш йўлида биринчи қадамларни қўйдик.

Партиянинг ички турмушидаги камчиликларни йўқотиш, демократик централизмни мустаҳкамлаш, партиянинг ишчанлик қобилиятини ошириш чоралари кўрилмоқда. Шу муносабат билан Марказий Комитет аппаратида, область ва район комитетларида баъзи кадрлар ўзгартирилди.

Партия раҳбарлиги иқтисодий сиёсат проблемаларини жиддий муҳокама қила бошлади ҳамда партия ва давлат йўли билан бу соҳада иш бошлаб юборди.

Биз Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик мамлакатлар билан муносабатларимизни нормаллаштириш йўлида анчагина ҳаракатлар қилдик.

Биз амалга ошира бошлаган тадбирлар сиёсий курашнинг ажралмас қисми бўлиб, бу курашда биз халқнинг каттагина кўпчилиги орасида ишонч қозонмоқчимиз ва унинг қўллаб-қувватлашига эришмоқчимиз.

Партиядаги ички сиёсий тангликни бартараф қилиш жамиятимиздаги танглик ҳолатини бартараф қилиш ишидаги асосий масаладир.

Партиянинг барча соғлом кучларини Марказий Комитет қабул қилган ва тасдиқлаган сиёсий платформа атрофида жипслаштириш зарур. Бунда гап расмий бирлик тўғрисида бормаётганлигини айтиб ўтган эдик. Биринчи галда биз нотўғри қарашлар, ғоялар ва нуқтаи назарлар билан алоқани узишимиз лозим, улар билан курашни давом эттириб янги негизда, сиёсий программа асосида ва ленинча принципларга риоя қилиш асосида жипслашмоғимиз лозим.

Шу вақтгача давом қилиб келган практикага энди асло йўл қўйиб бўлмайди. Бу практикани қатъиян ўзгартириш бундан буён қиладиган ишимизнинг муваффақиятини таъминловчи шартдир. Биз Марказий Комитетдан бошлаб ғоявий бирликка ва партия ҳаракатларининг бирлигига эришмоғимиз лозим.

Партия аппаратининг ишига анчагина доғ тушиб қолди, деб давом қилди Г. Гусак. Бир қанча ҳолларда соф виждонли ва фидокор ўртоқлар ҳақоратларга учратилди.

Кўп ҳолларда ўртоқларимизнинг обрўйи тўкилди, уларга маънавий ва ҳатто моддий зарар етказилди, уларга туҳматлар қилинди ва ҳоказо. Мана шуларнинг ҳаммаси рўй берганлигининг сабаби фақат шуки, улар партия позициясини изчиллик билан ҳимоя қилиб келдилар, партиянинг интернационал программасига ҳар доим амал қилдилар, антисоциалистик ва ўнг кучларнинг руҳий террорига бўш келмадилар. Партия органлари ва ташкилотлари бундай ҳолларни муҳокама қилишлари, хатолар ва адашишларни тузатишлари, одамларнинг ор-номусини қайта тиклаб беришлари зарур.

Кадрлар билан ишлаш сиёсатида биз принципиал позицияларга ва нуқтаи назарларга асосланиб иш кўришимиз лозим. Биз партия аъзоларини қандайдир оммавий текширишдан ўтказмоқчи эмасмиз. Одамлар партия Марказий Комитетининг сиёсий платформасига бўлган муносабатлари билан, партиямиз сиёсатини амалга оширишдаги активликлари, иштироклари билан синалаверадилар. Коммунистик ҳаракатнинг ва социализмнинг буюк иши йўлида ким қай даражада ёрдам бериши, қийин вақтда қай даражада активлик кўрсатиши, масъулият юкини қай даражада кўтариб бориши ва қай даражада фидокорлик кўрсатиши ҳозирги вақтда кадрлар борасидаги сиёсатимизнинг асосий мезонларидир.

Сўнгра докладчи партиянинг раҳбарлик ролини мустаҳкамлаш, сиёсий система соҳасида, миллий фронт ва унинг таркибий қисмлари соҳасида партия сиёсатининг таъсирини ошира бориш зарурлигига тўхталиб ўтди. Коммунистик партиянинг раҳбарлик роли миллий фронтнинг ҳамма ишида кўриниб туриши лозим.

Ўтган бир ярим йил давомида миллий фронтнинг айрим қисмларига экстремист кучлар таъсир қилиб келди. Бу тўғрида мен шу докладимда гапириб ўтдим. Бу таъсир миллий фронт баъзи қисмларининг сиёсий фаолиятини маълум даражада нотўғри йўлга солиб юборди. Биз Чехословакия Социалистик партияси ва Чехословакия халқ партияси турли ташкилотларининг фаолиятини, Словакия қайта тикланиш партияси ва эркинлик партияси фаолиятининг баъзи жиҳатларини анчагина ташвишланиб кузатиб турдик. Шу партияларнинг кўпгина арбоблари 1948 йилнинг февралига қадар бўлган даврда мағлубиятга учраган буржуа сиёсий партияларининг идеяларига, программаларига ва концепцияларига қайта бошладилар, ўзларининг ўша партияларни ворислари ёки давомчилари деб ҳисобладилар. Улар февралгача бўлган даврдаги буржуа сиёсий партияларига мансуб бўлиб ўзларига доғ туширган, мазкур партиялар аъзолари ва ташкилотларининг бир қисмини радикаллаштиришга кўп даражада ва салбий таъсир ўтказган арбобларни ўз сафларига қабул қилавердилар. «К-231», «Кан» (партиясиз активлар клуби)га мансуб бўлиб ўзига доғ туширган арбобларни ҳамда бошқа реакцион, антисоциалистик, антисовет унсурларнинг янги миллий фронт концепциясига хилоф равишда шу партиялар сиёсатини бошқача йўлга солиб юборишга уринган унсурларни ўз сафларига қабул қилавердилар. Шу партияларнинг матбуотида антисоциалистик, буржуа ва оппортунистик тенденциялар ҳам неча марталаб пайдо бўлди, шу тенденцияларнинг ташаббусчилари қайнаб кетган сиёсий эҳтирослардан ўзларининг актив чиқишлари учун, сайлов олди сиёсий ҳокимиятни қўлга олиш йўлидаги курашда шу партияларнинг позицияларини мустаҳкамлаш учун фойдаланмоқчи бўлдилар.

Баъзи жойларда шу сиёсий партиялар радикал унсурларнинг, антисоциалистик, антисовет кайфиятларнинг, ниятлар ва кампанияларнинг маркази бўлиб қолди. Шу партияларнинг раҳбар ходимлари ўз сафларини мазкур унсурлардан тозаламоқ учун, кейинги бир ярим йил ичидаги ўз фаолиятларини жуда танқидий назар билан қараб якунламоқ ҳамда партия ички ҳаётида ва ижтимоий фаолиятида ўз ҳаракатларининг социалистик характерини изчиллик билан таъминламоқ, миллий фронт программасига изчиллик билан риоя қилмоқ учун ўзларида етарли куч топа оладилар, деб ҳисоблаймиз.

Партиямиз, деди сўнгра Г. Гусак, сиёсий системамизни «Плюралистик» талқин қилиш назариясини, «Сиёсий кучларнинг ўзлари хоҳлаганча иш қилавершлари» назариясини ҳамда социалистик давлатдаги сиёсий турмуш тўғрисида мана шунга ўхшаш бошқа социал демократик ва майда буржуа тасаввурларни рад қилишини неча марталаб айтган эди. Миллий фронт сиёсий партияларнинг ва оммавий ташкилотларнинг коалицияси эмас, сиёсий рақобатчилик маъносидаги «шерикчилик» деган маънони билдира олмайди. Мана шу майда буржуа анархистик тенденциялардан шундай назарий ва амалий уринишлар келиб чиқдики, буннинг натижасида миллий фронтнинг кўпгина таркибий қисмлари ўзларининг ҳужжатларида, биз «Мустақил сиёсий куч» бўлмоқчимиз, яъни Чехословакия Коммунистик партиясининг таъсиридан, коммунистик партия сиёсатидан ва миллий фронт концепциясидан мустақил куч бўлишни истаганликларини айтадиган бўлиб қолдилар. Миллий фронтдан ташқарида ёки шу фронтга қарши қаратилган ҳар хил оппозициячи блоклар тузишга, масалан «ишчилар билан студентлар» блокини, «зиёлилар, ишчилар ва студентлар» блокини тузишга уриниб кўрдилар. Миллий фронтнинг рухсатисиз айрим таркибий қисмлар ўртасида турли битимлар ва шартномалар ҳамда миллий фронтга қарши қаратилган сиёсий концепция тузилаверди. Биз бундай концепцияларни ва бундай ҳаракатларни рад қиламиз. Биз уларни нолегал сиёсий ҳаракатлар, деб ҳисоблаймиз, бундай битимларни миллий фронт сиёсати нуқтаи назаридан кучга эга бўлмаган ва мажбурий бўлмаган битимлар, деб ҳисоблаймиз.

Олий ўқув юртлари студентларининг, масалан, баъзи қисмлари миллий фронт доирасидан ташқарида сиёсий фаолият бошлаб юборишга уриндилар. Ҳатто улар, миллий фронтга кирмаймиз, биз ҳеч кимга қарам бўлмаган мустақил сиёсий кучмиз, деб намойишкорона эълон қилдилар. Масъулиятсиз ва ғўр ёшларнинг унчалик катта бўлмаган группалари баъзи пайтларда студентлар ва ёшларнинг бир қисмига гемогогия ва анархистик шиорлар ёрдамида таъсир ўтказиб турдилар. Мен шуни очиқ айтмоқчиманки, миллий фронт доирасидан ташқарида қилинадиган ҳаракатларга йўл қўймаймиз, масъулиятсиз авантюристик группаларнинг сиёсатда тажрибасиз ёшларни бундай суиистеъмол қилишларига йўл қўймаймиз.

Салбий ва оппортунистик тенденциялар қисман революцион касаба союз ҳаракатининг баъзи бўғинларига ҳам суқилиб кирди. Турли ўнг оппортунистик кучлар, ҳатто ашаддий антисоциалистик унсурлар бултур ва шу йилнинг бошида авж олиб кетган сиёсий аҳволдан завод коллективларидан тортиб то олий касаба союз органларигача революцион касаба союз ҳаракатидаги позицияларни босиб олиш учун фойдаландилар. Улар заводларда ва олий касаба союз органларида «коммунистларсиз касаба союзлар» деган шиорлар остида ёки оппортунистик ва миллатчилик тенденциялари таъсирига берилиб қолган партия аъзолари билан битишиб, баъзи бир позицияларни эгаллаб олдилар. Улар худди шундай сиёсий қарашларга эга бўлган студентлар билан ва маданият ходимлари билан сиёсий битимлар туздилар, партиямизнинг ва миллий фронтнинг рухсатисиз ҳамда шуларга қарши қаратилган умумий тадбирларни ташкил қила бошладилар. Ҳозирги кунда ҳам бу кучлар революцион касаба союз ҳаракатининг баъзи бўғинларида иш олиб бормоқдалар. Улар ишчилар синфига, корхоналарга таъсир ўтказиш учун курашни авж олдириб юбордилар.

Бу ҳусусда, деди сўзини давом эттириб Г. Гусак, равшан позицияни айтмоқ керак. Чехословакия Коммунистик партияси ишчилар синфининг революцион партияси сифатида вужудга келди ва ўзи яшаб келаётган бутун давр мобайнида у ишчилар синфининг сиёсий вакили, деб ҳисобланди. Бизнинг партиямиз, аввало, ишчилар синфи ва меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳисобга олмоқда ва бундан буён ҳам ҳисобга ола беради. Оппортунистик, баъзан эса антисоциалистик кучлар ҳам ишчилар синфини тўғри йўлдан тойдиришга уринган ва ҳозир ҳам уринаётган бир пайтда, биз коммунистлар бундай фактларга бефарқ қарай олмаймиз. Партия ўзининг олий органларидан тортиб, бошланғич ташкилотларигача корхоналардаги ва айниқса касаба союз ҳаракатидаги барча оппортунистик кучларга қарши ўткир сиёсий кураш олиб бориши зарур. Бизнинг партиямиз ўзининг асосий куч-қувватини ҳамиша корхоналардан ва ишчилар ҳаракатидан олиб келган. Корхоналарда партиянинг ғоявий таъсирини мустаҳкамлаб оппортунистик кучларни яккалаб қўйиш ҳозирги вақтда партия ишининг энг асосий вазифаси эканлигининг боиси ана шунда. Биз заводлар ва корхоналарда партиянинг раҳбарлик ролини оширишимиз лозим.

Халқ хўжалигининг аҳволи тўғрисидаги бўлимда Г. Гусак қуйидагиларни айтди: Халқ хўжалигидаги аҳвол оғир ва бениҳоя мураккаб бўлиб турибди. Экономикада партия ва давлат раҳбарлиги бўшаштириб юборилганлиги оқибатида стихияли ва ажралиш элементлари, стихияли тазйиқ кучайди, капитал маблағ сарфлаш ва иш ҳақи хусусида ўринсиз талаблар қўйилдики, булар ўзингизга маълум бўлган салбий оқибатларга олиб келди. Планни ва иқтисодий жараёнларни тартибга солиб туришнинг аҳамияти пасайди. Иқтисодий ислоҳот масаласига ҳаддан ташқари кўпинча пропаганда туси берилди. Биз бошқа социалистик мамлакатларнинг тажрибасини синчиклаб ўрганиш тўғрисида кам ғамхўрлик қилдик, бизнинг назарий жиҳатдан тузук ишлаб чиқилмаган «ўз моделимиз» ўйламай-нетмай тарғиб қилина берди, бу моделнинг конкрет мақсадлари пухта ўйланмади ва амалга оширилмади.

Салбий тенденциялар шу йилнинг биринчи кварталида ҳам хатарли равишда ўсиб борди. Шу йилнинг биринчи квартали мобайнида саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми атиги 3,8 процент, саноатдаги меҳнат унумдорлиги 2,6 процент кўпайди, лекин кенг истеъмол моллари ишлаб чиқариш турғун аҳволга тушиб қолди.

Чехословакия Компартияси Марказий Комитетининг Президиуми шу йил май ойида халқ хўжалигимиздаги умумий аҳволни ғоят синчиклаб муҳокама қилди.

Биз шундай хулосага келдикки, биринчидан, марказдан тортиб, ишлаб чиқариш бирликларига қадар бутун халқ хўжалигида партиянинг раҳбарлик ролини тўла ҳажмда қайтадан тиклаш зарур;

иккинчидан, ҳамма бўғинлардаги иқтисодий масалаларда давлат ва хўжалик раҳбарлигини мустаҳкамлаш, хўжалик раҳбарлигининг обрўсини тиклаш лозим;

учинчидан, экономикада давлат планининг ролини мустаҳкамлаш керак;

тўртинчидан, иш ҳақи, нарх ва капитал маблағ соҳасидаги ишларнинг тартибга солинишини ғоят жадаллик билан олиб боришга эришиш, шунингдек ташқи савдо соҳасида давлатнинг ролини мустаҳкамлаш зарур;

бешинчидан, экономиканинг салбий йўлдан ривожланишини тўхтатиш ва уни стабиллаштиришга доир тадбирларни ғоят зўр бериб амалга ошириш лозим;

олтинчидан, иқтисодий ислоҳот йўлини, унинг айрим фазаларини ва унга доир тадбирларнинг узил-кесил негизини излаб топишни кўзлаб, танқидий назарда қараб чиқиш керак.

Биз ўзимизнинг хўжалик планларимизни тайёрлаш вақтида аввало, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига бирлашган социалистик мамлакатлар ўртасида социалистик бирлашишни чуқурлаштиришни назарда тутамиз, бу ишни Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг, кейинги сессиясида шу кенгашда қатнашувчи мамлакатларнинг вакиллари қабул қилган тарзда олиб борамиз.

Биз ҳамма соҳаларда социалистик давлатимизнинг иқтисодий ва ижтимоий тараққиётдаги ролини мустаҳкамлай берамиз, давлат интизомини мустаҳкамлай берамиз, қонунларга риоя қилинишига ҳаракат қила берамиз, биз армиямизни, айниқса сиёсий жиҳатдан мустаҳкамлаб, унга алоҳида эътибор берамиз, хавфсизликни мустаҳкамлай берамиз ва ўз-ўзидан равшанки, ишнинг шу соҳаларида қонунларимизга изчиллик билан риоя этилиши тўғрисида ғамхўрлик қиламиз. Армия ҳам, хавфсизлик органлари ҳам партия Марказий Комитетининг ғоят интенсив раҳбарлиги остида бўлмоғи керак.

Давлатимизни ва унинг гражданларини ташқаридан бўладиган хавф-хатардан омон сақлаш тўғрисидаги ғамхўрлик, деди сўнгра Г. Гусак, гражданларимиз осойишта ҳаёт кечиришининг ва давлат ичидаги проблемалар муваффақиятли ҳал қилинишининг шартларидан биридир. Чех ва словак халқларининг тарихий тажрибаси ҳамда Чехословакия давлатининг эллик йиллик умри партиямиз билан халқимизни иккинчи жаҳон уруши йилларида ва ундан кейинги даврда биз ўз халқларимизнинг озодлиги ва давлатимизнинг суверенитетини СССР ва бошқа социалистик давлатлар билан иттифоқ бўлганда жуда яхши таъминлай оламиз, деган хулосага олиб келди. Бу масалалар халқларнинг, айниқса ўзларига иттифоқчилар қидирувчи кичик халқларнинг тақдирини белгилаб берувчи ҳаётий муҳим масалалардир. 1938-1939 йилларда фашистлар Германияси Чехословакия давлатини тугатган, халқларимизнинг озодлигини бўғиб ташлаган даврда, халқларимиз бунга етарли равишда ишонч ҳосил қилган эдилар.

Айрим кишилар дунёнинг қандай бўлинганлигини, империалистик давлатлар лагери билан социалистик мамлакатлар лагери мавжудлигини, биз айни социалистик лагерда ўзимизнинг мустаҳкам ўрнимизни эгаллаб турганлигимизни билмайдиган кишилардек бўлиб кўринишга уринмоқдалар. Империализм ўзининг қора ниятларидан ва режаларидан воз кечгани йўқ. Социалистик лагернинг қудрати бизнинг районимизда унинг авантюристик уруш ҳаракатлари қилишига ҳалақит бераётганлиги сабабли у бошқача йўл тутишга, бошқача, тағин ҳам макрли сиёсий-идеологик воситалардан фойдаланишга ҳаракат қилмоқда. Ўтган бир ярим йил ичида Чехословакия империалистик ва буржуа кучларнинг сиёсий-мафкуравий таъсир ўтказишдан тортиб, агентларни ишга солишгача бўлган турли-туман таъсир кўрсатиш жангининг синов майдони бўлиб қолди. Ўз ниятларида мамлакатимиздаги антисоциалистик ва оппортунистик кучларнинг ҳаракатига таянган империалистик дунё режалари барбод бўлди. Шу сабабли бу кучларнинг жуфтакни ростлаб қолган агентлари «Эркин Европа» радиостанцияси ва Ғарбдаги шунга ўхшаш ахборот-ташвиқот марказларидан бизга шу қадар ғазаб билан туҳмат тошларини ёғдирмоқдалар.

Дунё синфларга бўлинган бўлиб, биз дўстларимиз ким эканлигини, биз кимга умид боғлай олишимизни, бўлиши эҳтимол тутилган танглик ва халқаро можаролар даврида кимга суяна олишимизни аниқ-равшан билишимиз керак. Биз Совет Иттифоқи билан ва Варшава Шартномасидаги социалистик мамлакатлар билан иттифоқда халқаро хавфсизлик гарантиясини топдик. Бинобарин, бу империалистик дунё билан ёнма-ён яшаб турган Чехословакия халқларининг ҳаётий манфаатларини таъминловчи омилдир.

Коммунистик ва ишчи партияларнинг халқаро бирдамлигидан иборат улуғ идея ҳам марксизм-ленинизм таълимотимиз билан программамизнинг таркибий қисмидир, деди докладчи сўзини давом эттириб. У — таълимотимиз программамизнинг, партиявий сиёсатимизнинг ажралмас қисмидир. Шу сабабли бизнинг партиямиз ҳам ўз тарихидаги ҳамма асосий ҳужжатларида Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва бошқа қардош партиялар билан ўртоқларча ва дўстона муносабатларни, худди шунингдек Чехословакия билан бошқа социалистик давлатлар ўртасидаги муносабатларни сақлаб қолиш партия амалий сиёсатининг асосий бўғини эканлигини изҳор этишни зарур ва тўғри деб ҳисоблаб келди. Бу ҳам бизнинг январь пленумидан кейинги сиёсатимизнинг мустаҳкам ва ажралмас таркибий қисми бўлиб, бу нарса ҳам Чехословакия Коммунистик партиясининг 1968 йил январидан кейинги ҳамма асосий ҳужжатларида мустаҳкамлаб берилди.

Социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партияларининг ўтган йил 3 августдаги Братислава баёноти бизнинг партиямиз ишлаб чиқишда қатнашган ва имзолаган ҳужжатлардан биридир. Партиямизнинг ички ва ташқи сиёсат соҳасидаги мафкуравий ва амалий фаолиятида ана шу муҳим ҳужжатга асосланиш лозим. Шу ҳужжатда мустаҳкамлаб берилган принцип, бизнинг партияларимиз «... Социалистик давлатлар орасига ҳеч кимнинг нифоқ солишига, социалистик ижтимоий тузум негизларига путур етказишига ҳеч қачон йўл қўймайдилар...» деган принцип ҳозир ҳам ўз актуаллигини йўқотгани йўқ.

Шуни айтиш лозимки, кимдаким партиямиз сиёсатидан, социалистик давлатимизнинг халқаро мажбуриятларидан юз ўгирса энг асосий масалалардан бирида бизнинг партиямизга қўшилмаган бўлади, чунки бу ўринда гап республиканинг ички ва халқаро мавқеини мустаҳкамлаш тўғрисида, давлатимизнинг хавфсизлиги ва суверенитети тўғрисида бораётир.

Ўтган олти ҳафта мобайнида бизнинг партиямиз билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ва бошқа қардош партиялар ҳамда давлатлар ўртасидаги ўртоқларча ва дўстона муносабатларни қайтадан тиклаш йўлида муайян қадамлар қўйдик.

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши сессиясида қатнашган бошқа партияларнинг раҳбарлари билан бўлган суҳбатларда, шунингдек менинг Венгрияга, Польшага ва Германия Демократик Республикасига қилган визитларим вақтида қардош партияларнинг раҳбарлари билан бўлган суҳбатларда биз шунга ишонч ҳосил қилдикки, ана шу қардош партиялар, уларнинг раҳбарлари ва ана шу иттифоқчи мамлакатларнинг халқлари бизнинг партиямизга, Чехословакия Социалистик Республикаси халқига дўстлик ва ўртоқлик туйғулари билан қарамоқдалар ҳамда партия, давлат ва жамоат турмушининг ҳамма соҳаларида биз билан атрофлича ўзаро манфаатли яқин ҳамкорлик қилишни астойдил истайдилар.

Шу сабабли партиямизнинг сиёсати Чехословакия Коммунистик партияси билан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўртасидаги, Чехословакия Социалистик Республикаси билан Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ўртасидаги ҳамда бошқа қардош партиялар ва давлатлар ўртасидаги ўзаро ишончни тўла равишда тиклашга ва айниқса сиёсий, иқтисодий, ҳарбий, маданий соҳалардаги ва бошқа ҳамма соҳалардаги ҳар томонлама муносабатларни ривожлантиришга қаратилади. Иқтисодий соҳада биз Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг кейинги қарорларига мувофиқ равишда экономикаларимиз ўртасидаги бирлашишни чуқурлаштиришга ҳаракат қилаверамиз.

Халқаро коммунистик ҳаракатда, деб таъкидлади Г. Гусак, биз коммунистик ва ишчи партияларнинг Москвада бўладиган халқаро кенгаши халқаро коммунистик ҳаракатнинг ғоявий жипслигини мустаҳкамлаш ва ҳаракат жипслигига эришиш ишида катта аҳамиятга эга бўлади, деб ҳисоблаймиз. Биз шу кенгашнинг муваффақиятли ишлашига ва хулосалар чиқаришига актив ва конструктив тарзда ёрдам беришни истаймиз. Шу муносабат билан биз бултур биз билан иттифоқчиларимиз ўртасида рўй берган проблемаларни ўзаро келишиб, ишонч асосида ҳамда ўзимизнинг миллий ва интернационал манфаатларимизни ҳисобга олган ҳолда ҳал қилаётганлигимизни ва ҳал қилишимизни таъкидлаб ўтмоқчимиз. Актив равишда вужудга келтирилаётган ишонч ва дўстлик, ўртоқларча муносабат муҳити ана шу масалаларнинг ҳаммасини ҳал этмоқ учун жуда яхши шарт бўлади. Шу сабабли биз Чехословакия масаласи деб аталган масаланинг «интернационал» масалага айлантирилишига, ана шу тенденциялар қай йўсинда намоён бўлмасин, қўшила олмаймиз. Бундай тарзда қўйилган масалалар ёрдам бермайди ва партиямизнинг ҳаётий эҳтиёжларига ва мақсадларига ҳам, халқаро коммунистик ҳаракат манфаатларига ҳам наф келтирмайди.

Партиямиз билан жамиятимизнинг ривожи биз шу ерда белгилаб олган йўллардан ривожланиб борадиган бўлса, деди пировардида Г. Гусак, биз проблемаларнинг муваффақиятли ҳал этилишига амин бўла оламиз, бизнинг янада ривожланишимиз учун шароит яратилишига амин бўла оламиз. Бу эса бизнинг шу йил ва келгуси йил мобайнида жамиятимиз ҳаётидаги танглик даврига барҳам беришимизга имкон беради. Келгуси йил биз партиянинг XIV съездини, шундан кейин — миллий съездларни, съездлардан сўнг эса муътабар органларга сайлов ўтказишни мўлжаллаб турибмиз.

Бир йиллик давр — бу қадар мураккаб вазифалар ва мақсадларни бажармоқ учун унчали катта муддат эмас, дейди Г. Гусак. Биз шунга ғоят аминмизки, шу давр ичида асосий мақсадимизга — мамлакатимиздаги аҳволни мустаҳкамлашга эриша оламиз. Социалистик давлатда ҳамма кишилар учун эркин ва демократик турмушни, социал ва гражданлик ишончини таъминлаш сиёсий мақсадимиздир. Мен бу ерда гапириб ўтган йўл, яъни ишончсизлик ва тангликдан осойишта ва ёруғ кунларга, энг яхши келажакка бориш йўли аға шу мақсад сари бошлайди.

Партия раҳбарлари коммунистларнинг катта армиясини ва бутун халқимизни собитқадамлик, қатъият ва масъулият билан ана шу йўлдан бошлаб бориш ниятидадирлар.

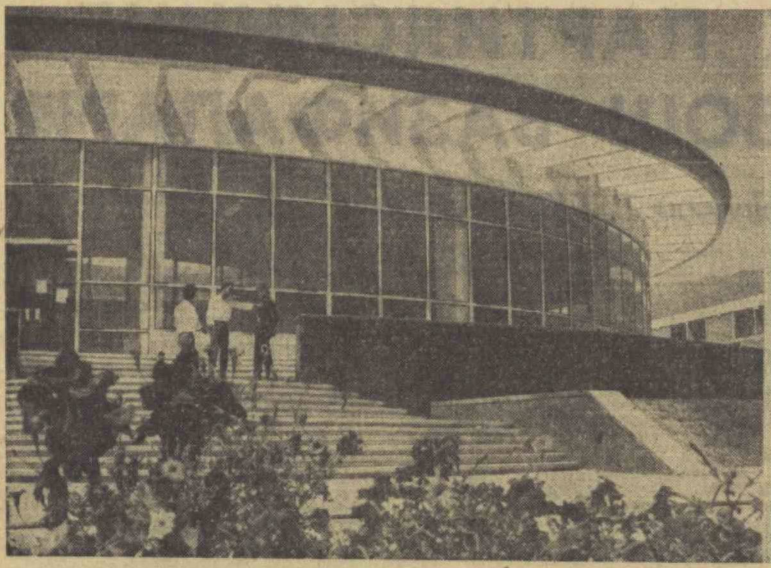

АФҒОНИСТОН. Кобулда Совет Иттифокининг техникавий ёрдами билан қурилган политехника институти мамлакатдаги энг йирик иншоотлардан биридир. Сиз ушбу суратда политехника институтининг ўқув корпуси (ўнгда)ни ҳамда шу институт қошида қурилган кўп ўринли ошхонани кўриб турибсиз.

З. Пенсон фотоси.

Турли мамлакатларда

СЕНТОДАГИ ИККИ ЙЎЛ

СЕНТО кенгашининг 26-27 май кунлари Теҳронда бўлиб ўтган сессияси шу блок тузилгандан бери унда иштирок этиб келаётган мамлакатлар ташқи ишлар министрларининг 16-учрашуви бўлди. Лекин аввалги сессияларнинг ҳеч бирида СЕНТОнинг тангликка учраганлиги бу галгидек равшан намоён бўлмаган эди, дейиш мумкин.

Жами бўлиб, тўрт йилга етар-етмас кун кўриб, шармандаларча барбод бўлган Бағдод пакти ўрнига 1959 йилда СЕНТО блоки тузилган эди. Ўзининг нотавон ўтмишдоши каби СЕНТО ҳам империалистик кучларнинг Яқин Шарқ мамлакатларига «шимолдан хавф бор» яъни Совет Иттифоқи томонидан хавф бор, деган гаплар билан қўрқитиб, уларнинг қулоғига доимо шу гапни шивирлашига асосланган эди.

Ўша вақтдан бери ўтган 14 йил ичида, ана шу сохта важ тамомила асоссиз эканлиги ҳаммага жуда равшан бўлиб қолди. СЕНТОда қатнашувчи Осиё мамлакатлари кейинги йилларда Совет Иттифоқи билан ва бошқа социалистик давлатлар билан дўстона муносабатлар ўрнатдилар ва бундан асло афсусланаётганлари йўқ.

Ҳозир Ироқ, Покистон ва Туркиянинг кўпгина таниқли сиёсий арбоблари ҳарбий блок бўлган СЕНТО шу мамлакатлар учун ҳеч қандай аҳамиятга эга эмас ва шу сабабли иқтисодий ва социал соҳалардаги ҳамкорликни биринчи ўринга қўйиш даркор, деб айтмоқдалар. Эрон ташқи ишлар министри Зоҳидий сессияда сўзлаган нутқида СЕНТО «Коммунизмга қарши курашдан иборат тор концепция доираси билан чекланиб қолмасдан ўз фаолиятини шу райондаги давлатларни қизиқтирувчи проблемаларга қаратиши лозим», деди. Эроннинг нуқтаи назарини Покистон делегациясининг бошлиғи қўллаб-қувватлади ва шу тариқа Осиё мамлакатлари иқтисодий ҳамкорликни «ўзларининг СЕНТОдаги шерикчилигининг асосий элементи» деб ҳисоблайдилар, деган иборанинг расмий ахборотга ёздириб қўйилишига Осиё мамлакатлари биринчи марта муваффақ бўлдилар.

АҚШ давлат секретари Рожерс билан Англия ташқи ишлар министри Стюартнинг Теҳрон сессиясидаги нутқлари батамом бошқача оҳангда жаранглади. Улар аввалгидек СЕНТОнинг ҳарбий соҳадаги ишларини активлаштиришни қистаб «Четдан хавф-хатар бор» деган сиёқаси чиққан даъволарни такрорладилар. Эронда чиқадиган «Кейҳан интернэшнл» газетаси бу нутқларни Вашингтон билан Лондон «қаттиқ йўли»нинг кўриниши бўлди, деб таърифлади.

Гарчи Англия ва Америка вакиллари ўзлари кутган натижаларга эриша олмаганлиги тамомила равшан бўлса ҳам сессия АҚШ билан Англия СЕНТОни ўзларининг Яқин ва Ўрта Шарқдаги империалистик мақсадларига хизмат қиладиган ҳарбий-сиёсий блок тариқасида сақлаб қолиш йўлидаги уринишларидан қайтмаётганликларини кўрсатди. (ТАСС).

СУДАНДАГИ ЎЗГАРИШЛАР

Африкадаги ўн тўрт миллион аҳолиси бўлган Судан давлати ҳаётида муҳим ўзгаришлар содир бўлди. 25 май куни мамлакатда ҳокимият генерал-майор Нумейри бошчилигидаги революцион қўмондонлик кенгаши қўлига ўтди. Янги раҳбарларнинг биринчи декретлари билан Судан Демократик Республика деб эълон қилинди, янги ҳукумат тайинланди, бу ҳукуматга мамлакатнинг таниқли сиёсий арбоби, олий суднинг собиқ раиси, 54 ёшли Бабикер Авадалла бошчилик қилмоқда.

Судан ҳозирги раҳбарларини ҳокимиятни ўз қўлига олишга қандай сабаблар ундаганлигини, улар ўз олдиларига қандай мақсадларни қўяётганлигини янги ҳукуматнинг Бош министри Авадалла радио орқали берган баёнотида айтиб ўтди. Мустақиллик эълон қилинганидан бери орадан 13 йил ўтган бўлса ҳам, деди у жумладан, Судан ҳали ҳам батамом табиат эҳсонига қарам бўлган экономикаси қолоқ мамлакатлигича қолиб келмоқда. Саноатда чет эл капитали устун мавқени эгаллаб олган. Чет эл монополиялари ташқи савдода ҳам андишасизларча хўжайинлик қилмоқда. «Корхоналарнинг жуда оз қисмигина Судан капиталига қарашлидир, — деди Авадалла. — Ана шуларнинг ҳамммаси иқтисодий тангликни кучайтириб юборди ва бизнинг мамлакатимизда янги мустамлакачиликнинг кучайиши учун қулай шарт-шароит яратиб берди...»

Судан янги ҳукумати вакилларининг дастлабки сўзларига қараганда, улар экономика соҳасида бир қанча муҳим тадбирларни амалга ошириш ниятидадирлар.

Янги ҳукумат барча давлатлар билан, аввало социалистик мамлакатлар ва Араб мамлакатлари билан дўстлик муносабатларини мустаҳкамлашга интилаётганини айтди. Суданнинг янги ҳукумати Германия Демократик Республикасини таниш ва у билан дипломатия муносабатлари ўрнатиш тўғрисида берган баёнот унинг ташқи сиёсат соҳасида дастлабки қадамларидан бири бўлди.

Бундай ташқи сиёсат йўли Суданнинг давлат манфаатларига мос бўлиб тушиши шубҳасиз. Шу сабабли мамлакатнинг тараққийпарвар жамоатчилиги янги ҳукуматнинг сиёсатини қўллаб-қувватламоқда.

Е. ПОПОВ.
(ТАСС.)

ЧЕХОСЛОВАКИЯ ҚИЗИЛ КРЕСТИНИНГ СЪЕЗДИ

ПРАГА, 2 июнь. (ТАСС). Прагада Чехословакия Қизил крест жамиятининг съезди бўлиб ўтди. Бу жамиятнинг салкам 15 миллион аъзоси бор.

ЧТК агентлигининг хабар беришича, Чехословакия Қизил крести Марказий Комитети президиумининг раиси Ф. Кухар мазкур ташкилотнинг иши тўғрисида доклад қилди.

Съездда сўзга чиққан Чехословакия халқ фронти Марказий Комитетининг раиси Э. Эрбан Чехословакия Коммунистик партияси ва ҳукумати ташкилотнинг хизматларига юксак баҳо бераётганликларини айтиб, жамиятга республика орденини тақдим қилди. Жамият ташкил топганининг 50 йиллиги муносабати билан ўз фаолияти учун мукофотланган эди.

Съезд қабул қилган резолюцияда Чехословакия Қизил крестининг барча аъзолари ЧССРда социалистик жамиятни Чехословакия Коммунистик партияси кўрсатиб берган йўлда ва ЧССР Миллий фронти программасининг руҳида янада ривожлантириш юзасидан қўйилган катта вазифаларнинг амалга оширилишига актив ёрдам беришга чақирилади.

Ф. Кухар Чехословакия Қизил крести Марказий Комитети президиумининг раиси қилиб, О. Фреюбауэрова эса раис ўринбосари қилиб сайландилар.

Вьетнам Демократик Республикаси. Суратда: халқ милициясининг жангчилари Ханой кўчаларидан бирида. В. Соболев фотоси. ТАСС фотохроникаси.

Халқаро фельетон

АРЗ-ДОД

Вашингтон, Америка Қўшма Штатлари солиқ бошқармасининг бошлиғига:

Ҳурматли жаноб! Мен биламан, сиз ақлли одамсиз ва ўзингизнинг даромад солиғингизни ҳисоблаётганда хунобингиз ошмайди. Бироқ, мен сизга каттагина пул ҳақида ҳисобот юборар эканман, марҳамат қилиб, менинг дилимдагининг озгинасини бўлсаям эшитишингизни сўрайман.

Албатта, солиқни тўлаш керак, бу ҳақда гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Агар биз ҳадеб Вьетнамга аскар юбораверар эканмиз, пулни ҳам қаердандир олишимиз керак-да, ахир. Лекин мен бир нарсага сира тушунмаяпман. Солиқ тўловчиларни жудаям усталик билан шилаяпсизлар. Солиқ йиғилаётган пайтда у бечорани силабсийпайсизлар. Шунда у менинг пулим арзигулик ишга сарфланаётган бўлса керак, деб ўйлайди. Бироқ, айни шу пайтда унга ракетага қарши мудофаа (ПРО)нинг янги системасини қистирасизлар ва камбағалликка қарши кураш программасини анча қисқартирасизлар. Сўнгра статистика маълумотларини эълон қиласизлар. Унда айтилишича, ўтган йили 100 минг доллар ва ундан кўпроқ ишлаган 381 американинг бирор тийин ҳам даромад солиғи тўламади. Натижада миллиондан ортиқроқ туширган 21 киши ҳам шулардан ўрнак олиб солиқ тўламай қўйишди.

Солиқ тўловчи саросимада. Тўлов қоғозларини оляр экан, уни тер босади. У ҳалол бўлишни истайди, бироқ хўрлиги келиб сиздан баттар ғазабланади. Президент унга инфляция (пулнинг қадрсизланиши) ҳа демай мамлакатни вайрон қилади деса, банк эгалари уни вақт борида қарз олиб қолишга чақиради. Реклама бўлса, кеча-кундуз агар бирор нарса сотиб олмасанг, қулингни бурнингга суқиб қолаверасан,— дея унинг миясини қоқиб қўлига бермоқда.

Келинг, яхшиси, катта проблемаларни бир чеккага қўятурайлик. Истасанг, истамасанг, Вьетнамдаги урушга ҳар йили 30 миллиарддан кетиб турибди. Солиқ тўловчи учун президент Никсонни ёки урушга қарши бўлган сенатор Фулбрайтни танлаб ўтиришга тўғри келмайди. Солиқ йиғувчилар ҳам шундай. Балки вакиллар палатаси ПРО системаси учун ҳар қандай чиқимни айтар. Гарчи сенат бунга эътироз билдирса ҳам, президент вакиллар палатаси билан биргаликда сенатдан устун келишлари мумкин. Аммо, миллиардлаб чиқимларни талаб қиладиган бошқа кўпгина программалар бўйича Вашингтондаги ҳамкасбларингиз ҳам ўзаро келишолмаяпти. Мисалан, фермерларга ёрдам тариқасида 3 миллиард ажратиш шартми? Ахир, бу пулнинг учдан икки қисми камбағалларга эмас, бадавлат фермерларга улашилмоқда-ку. Космонавтлар учишига 3,5 дан 4 миллиардгача сарфлашнинг нима кераги бор? Ахир, ўша ахборотни одамсиз учадиган ракета ёки асбоблар ёрдамида ҳам олиш мумкин-ку, бунинг устига у икки баробар арзонга тушади. Чет эллардан буюртма олувчи кемасозларга ёрдам беришнинг ҳожати борминан? Америка аэропортларида хусусий самолёти бўлган шахсларни долларга кўмиб ташлашнинг нима кераги бор? Ва ниҳоят, уруш бўлиши мумкин деган эҳтимол билан ҳарбий бюджет учун 80 миллиард ажратиш шартмиди ўзи?

Бунақанги саволларни бераверган билан адо бўлмайди. Ҳукумат сиёсатига тушуниш қийин, солиқлар тўғрисидаги қонунлар бўлса жуда равшан битилган: Солиқ тўловчи қарзидан ўз вақтида қутулиши керак, акс ҳолда панжарага тушади. Сиз бўлсангиз, ҳурматли бошлиқ, молия министрлиги, давлат департаменти ва мудофаа министрлигидаги ҳамкасбларингиз билан фақат қоидалар белгилашни биласизлар, пулни эса, сиз эмас, бошқалар тўлайди.

Вашингтондаги ҳамкасбларингизни ташвишга солаётган нарсаларнинг яна бири, ҳурматли бошлиқ, ҳисоблаб бўйича тўловдир. Ахир буни четлаб ўтиш ҳам мумкин эди-ку. Кишиларда ҳарбий бюджет чиндан ҳам зарурмикан? деган савол туғиляпти. Ҳа, худди шундай!

Мудофаа министри Лэйрднинг Советлар хавфи борасидаги фаразлари солиқ тўловчиларни ишонтириши қийин, лекин бу фаразлар умумий гумон туғдираётир.

Жеймс РЕСТОН,
«Нью-Йорк Таймс».

ПОЭЗИЯ БАЙРАМИ

Россия Пушкинни шарафламоқда. Псков диёрида анъана бўйича шоирга бағишланган тантаналар бошланди. Ҳозир шоир туғилган куннинг 170 йиллиги нишонланмоқда. Пушкинга бағишланган Бутуниттифоқ учинчи поэзия байрами тантанали мажлис билан очилди. Бу мажлисда таниқли совет ва чет эл адиблари, жамоатчилик вакиллари қатнашдилар.

Байрамга Москва, Ленинград, Украина, Белоруссия, Молдавия, Ўзбекистон, Болтиқ бўйи республикалари, Озарбайжон, Қозоғистон, Арманистон, Грузия ёзувчилари келишди. Уларнинг ҳамкасблари — Болгария, Венгрия, Руминия, Монголия, Куба, Югославия, Ҳиндистон ва бошқа мамлакатлар ёзувчилар ташкилотларининг вакиллари ҳам қатнашмоқдалар.

Пушкинга бағишланган Бутуниттифоқ поэзия байрамини ўтказиш ташкилий комитетининг раиси И. Андроников йиғилганларни самимий қутлади. Тантанали мажлис ўтган А. С. Пушкин номли область драма театрининг гумбазлари остида улуғ шоирга бағишланган шеър ва қўшиқлар янгради.

(ТАСС мухбири).
Псков.

ҲАР ТЎҒРИДА

«КУЙЧИ» БАЛИҚЛАР

ОРОЛ балиқчилари лаққаларни «куйчи балиқлар» деб аташади. Бу балиқларнинг ўзи эмас...териси куй чиқаради. Чунки, бу балиқнинг терисини қуритишиб, ундан дутор, доира, рубоб ва ғижжаклар тайёрлашади.

Мўйноқ консерва заводида овланган балиқларни музхонага қўйишади. Музланган балиқнинг териси осон шилинади. Бу тери қуритилгандан кейин сувда ҳўл бўлмайди, мустаҳкам, чидамли бўлади.

УЗОҚ УМР «СИРИ»

ФРАНЦИЯЛИК жуда бой бир хотин 90 йил яшаб 1874 йилда вафот этди. У васиятнома қолдириб кетган экан. Васият хатини очишиб, қуйидаги сўзларни ўқишди: «Чинор ёғочидан ясалган эски сандиққа ҳамма нарсамни солиб, мени даволаган табибга мерос қолдириб кетдим. Унинг ақлли маслаҳатлари, дори-дармонларидан жуда миннатдорман. Унинг дори-дармонлари ва меҳрибонлиги туфайли мен шунча узоқ умр кўрдим».

Бу хат кампирнинг меросхўрларини ташвишга солиб қўйди. Кампирнинг шунча бойликлари бегона бир табибга қолиб кетадими, ахир!

Васиятномани табибга топширишди. Меросхўрлар ва табиб иштирокида эски сандиқни очишди. Сандиқда табиб 25 йил давомида кампирга ёзиб берган дори-дармонларнинг ҳаммаси қўл тегизилмасдан шундоққина турган экан.

«КОСМОНАРИЙ»

БИЗ осмондаги юлдузларга, уларнинг қандай ҳаракат қилишига ўрганиб қолганмиз. Шу сабабли у юлдузлар космонавтларга ҳам худди Ердан туриб қарагандек кўринади деб ўйлаймиз. Аслида эса бундай эмас. Шу сабабли Цейс (ГДР) заводининг олимлари космик планетарий ихтиро қилдилар.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — «Ўзбекистон қўшиқларда» (концерт), 9.30 — Чолғу куйлари, 9.50 — «Ленинча меҳнат вахтасида» (суҳбат, тожикча), 11.15 — Ш. Қўшоқов. «Бутун мамлакатни электрлаштириш ленинча плани» (суҳбат), 11.30 — Монголия халқлари куйлари, 13.30 — Енгил куйлар, 15.15 — «Сиҳат-саломатлик институти» (русча), 15.30 — Ф. Лист Венгер рапсодияси, 16.10 — «Ўзбекистон композиторларининг ижоди». С. Юданов, 16.50 — «Правда» газетасининг обзори, 18.00 — «Омма етакчилари» (русча), 18.10 — Н. Маяковский. 21-симфония, 18.40 — Спорт (русча), 19.20 — Қозоқ куйлари, 20.00 — «Ўзбекистон ишчиси» радиожурнали, 20.30 — Концерт, 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат, 21.10 — Концерт, 22.20 — Тожик куйларидан концерт, 22.40 — Шеърият кечаси, 23.00 — Совет ва монгол ёшлари дўстлиги фестивали кундалиги, 23.15 — «Куйлар тинглаб дам оламиз» (концерт).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — **Кўрсатувлар программаси.** 18.35 — **Телеянгиликлар** (рус тилида).

Ўзбек тилида: 18.45 — **Коммунизм мактаби,** 19.00 — **Самарқанд область Каттақўрғон шаҳар маданият уйи бадиий ҳаваскорларининг концерти.** 19.45 — **Телеянгиликлар.**

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

18.30 — **Кўрсатувлар программаси,** 18.35 — **«Ёшлик»** студияси кўрсатади. **«Ленин бўлган жойларда».**

Рус тилида: 18.50 — **«Цирк майдонида биринчи марта»** (мультфильм), 19.00 — **«Нижне-Камск узра юлдузлар порлайди»** (ҳужжатли фильм), 19.20 — **Театр янгиликлари.**

Ўзбек тилида: 19.40 — **Шаҳарликлар, сизлар учун!** 20.00 — **Созанда — мураббий. Ғ. Қўчқоров,** 20.40 — **Рассом ва замон,** 21.00 — **«Ёшлик»** кўрсатади. **«Ғазалхон ёшлигим»,** 21.50 — **Совет-Монгол ёшлари III дўстлик фестивали муносабати билан. Бадиий фильм.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 19.00 — **Я. Сабзанов. «Гўзал ҳаёт ошиқлари»** (Алишер Навоий номидаги Давлат академик опера ва балет Катта театрининг спектакли олиб кўрсатилади).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 4/VI да **Алишер Навоий,** 5/VI да **Алжонларим,** 6/VI да **Мария Стюарт** (кундузи), **Алжонларим** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 4/VI да **Нурхон,** 5/VI да **Икки билагузук,** 6/VI да **Ёшликда берган кўнгил.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Бриллиант қўл — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб 9.45, 11.30 ва кундуз соат 1 да), «ЧАЙКА» (эрталаб 10, кундуз соат 12 ва кеч 10 да), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 8 ва 10 да).

Бир юз биринчи сенатор — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кундуз соат 2, 4, кеч 6 ва 8 да).

Далиллар керак — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 3, 5.30, кеч 7.30 ва 9.15 минутда), «МОСКВА» (кундуз соат 12.20 ва кеч 9 яримда).

Махтумқули — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Ҳаводаги саргузаштлар — «МОСКВА» (эрталаб 10, кундуз соат 2, 5 ва кеч 7.20 минутда).

Бегона юрт қуёши — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2, 4 ва кеч 6 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8.40 ва 10.30 минутларда бошланади)

Ҳаводаги саргузаштлар — «ФЕСТИВАЛЬ», ТЕЛЬМАН номли.

Бир юз биринчи сенатор — «ХИВА».

«СПЕЦЭЛЕВАТОРМЕЛЬСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ
ТОШКЕНТ МОНТАЖ-СОЗЛАШ БОШҚАРМАСИГА

бошқарма аппаратида ишлаш учун бош бухгалтер ўринбосари, кассир,

Оҳангарон ун комбинати қурилишида ишлаш учун дипломли электр пайвандчилар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи ишбай-мукофотли, асосий иш ҳақига 50% тариф миқдорида монтаж ишлари учун ва ойига 15 сўм қўшимча ижара ҳақи тўланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент-48, 2-Сельмаш проезди, 27 уй.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ
профессор-ўқитувчи ва илмий-тадқиқот составн вакант лавозимларига

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

кафедра мудирлари: рус тили, чет тиллари, социаль гигиена ва соғлиқни сақлашни уюштириш, физика (доцентлар, докторлар);

кафедра профессорлари: педиатрия факультети умумий хирургияси, теривенерик касалликлари, санитария-гигиена факультети хирургик касалликлари (фан докторлари);

кафедра доцентлари: фалсафа, хирургик стомотология, ортопедик стомотология, терапевтик стомотология, биология, нормаль физиология, микробиология, даволаш физкультураси, органик химия (ўзбек тилида), ноорганик химия (физколлоидли химия курси бўйича), нормаль анатомия, эпидемиология, суд медицинаси, стомотология факультети хирургик касалликлари (доцентлар, фан кандидатлари);

фалсафа кафедрасининг катта ўқитувчилари (2);

кафедра ассистентлари: физика (4), нормаль анатомия, патологик анатомия, гистология;

жисмоний тарбия кафедрасининг ўқитувчилари (4);

ИНСТИТУТНИНГ МАРКАЗИЙ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ЛАБОРАТОРИЯСИ БЎЙИЧА:

Марказий илмий-тадқиқот лабораторияси мудири (катта илмий ходим, медицина фанлари кандидати).

лабораториялар бўйича: физиология — катта илмий ходим (фан кандидати), кичик илмий ходимлар (2); гистохимия — катта илмий ходим (фан кандидати), кичик илмий ходимлар (2); биохимия — катта илмий ходим (фан кандидати), кичик илмий ходимлар (4); электрон микроскопия ва цитофотометрия — кичик илмий ходимлар (3); тўқималарни кўчириш лаборатория мудири (доцент, фан кандидати), катта илмий ходим (фан кандидати), кичик илмий ходим.

бактериология лабораториялари бўйича — кичик илмий ходимлар (4).

биофизик лабораториялар бўйича — кичик илмий ходимлар (4).

Конкурс муддати — 3 июлгача.

Ҳужжатлар: Тошкент шаҳар, К. Маркс кўчаси, 103 уй, адресига юборилсин.

ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛИ ҚИЗИЛ ЮЛДУЗ ОРДЕНЛИ В. И. ЛЕНИН НОМЛИ ТОШКЕНТ ОЛИЙ УМУМҚЎШИН КОМАНДИРЛАР БИЛИМ ЮРТИ

I курсга

КУРСАНТЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти олий инженерлик ва ўрта ҳарбий таълимли умумқўшин офицерларини тайёрлайди.

17 дан 21 ёшгача бўлган гражданларни, ҳарбий билим юртида таълим олиши учун соғлиғи яроқлилар, ўрта маълумотли 23 ёшгача бўлган ҳарбий хизматчилар қабул қилинади.

Математика (ёзма ва оғзаки), физика (оғзаки), рус тили ва адабиётидан (ёзма) имтиҳон топширилади.

Ҳужжатлар — 1 июлгача қабул қилинади.

Имтиҳонлар — 1 дан 20 августгача ўтказилади.

Машғулотлар — 1 сентябрдан бошланади.

Ўқиш муддати — 4 йил.

Билим юртига кирувчилар ариза (рапорт), ҳарбий хизматчилар команда бўйича, граждан ёшлар билим юрти бошлиғи ёки район ҳарбий комиссариати номига керакли ҳужжатларни қўшиб топширадилар.

Билим юртига кирувчилар ҳужжатлар қабул қилингандан сўнг чақиртириладилар.

Чақирилганлар бепул йўл харажати, овқат ва ётоқхона билан таъминланадилар.

Туғилганлиги ва маълумоти ҳақидаги ҳужжатлар шахсан кўрсатилади.

Билим юртини тугатганларга офицерлик унвони, қўкрак нишони, автомобиль ва тракторлар бронетранспортерлар эксплуатацияси бўйича умумиттифоқ намунали инженерлик мутахассислиги диплом берилади.

«Совет Ўзбекистони» газетаси коллективи редакциянинг бўлим мудири В. Маҳкамовга отаси

Маҳкам ИКРОМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Олий суди коллективи Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси С. Бегиралиевга онаси

Кумушой ЭШОНҚУЛОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336543, Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216. Халқаро ҳаёт — 337804. Коммунистик тарбия — 331455. Саноат капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85, Бухоро 43—141, Қарши 22—82, Наманган 21—88, Нукус 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—86, Урганч 34—55.

№ Б. — 129. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 03085.